

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bakalářská práce

2016

Klára Hromádková

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Klára Hromádková

**Ultralevicový terorismus: případ
Japonské rudé armády**

Bakalářská práce

Praha 2016

Autor práce: **Klára Hromádková**

Vedoucí práce: **Mgr. Jan Charvát, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2016**

Bibliografický záznam

HROMÁDKOVÁ, Klára. *Ultralevicový terorismus: případ Japonské rudé armády*. Praha, 2016. 73 s. Bakalářská diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jan Charvát, Ph.D.

Abstrakt

Japonské studentské levicové hnutí bylo v 60. letech významným fenoménem, který se v této zemi začal formovat již po druhé světové válce. Výsledkem této situace byl vznik několika extremistických a teroristických organizací, mezi které patřila i Japonská rudá armáda, hlavní objekt zkoumání této práce. V první části práce se zabývám detailním popisem této skupiny, konkrétně její historií, dále ideologií, organizací, hlavními představiteli, nejznámějšími teroristickými akcemi, zahraničními vazbami a současným stavem. Ve výzkumné části práce se zabývám teroristickými akcemi Japonské rudé armády, konkrétně výběrem terčů jejich útoků, na který aplikuji teorii racionální volby a zkoumám, zda se skupina při výběru terčů rozhodovala na základě racionality a zda lze během třicetileté existence skupiny pozorovat v jejím výběru nějakou změnu. Po analýze jednotlivých teroristických akcí zjišťuji, že si Japonská rudá armáda častěji vybírala měkké cíle, které nejsou tolik chráněné, a že ve výběru jejich terčů byla skupina ovlivněna svou ideologií, ale zřejmě i Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, se kterou JRA při svých teroristických akcích zpočátku spolupracovala.

Abstract

The Japanese student leftist movement, which already started to take shape after the Second World War, was an important phenomenon of 1960s Japanese politics. The outcome of this situation was the creation of a number of extremist and terrorist organizations, such as the Japanese Red Army which is the studied subject of this

work. In the first part of the work I present a detailed description of this group, specifically its history, ideology, organisation, leaders, the most famous terrorist actions, foreign relations, and current status. In the research part of the work I examine the terrorist attacks perpetrated by the Japanese Red Army, namely the choice of targets. In the study I apply the rational choice theory and inspect whether group's targeting was rational and whether there was, during its thirty years of existence, a variation present in the choice of targets. The results suggest that the Army preferred soft, less guarded targets, and that this choice was influenced by the group's ideology but probably also by its earlier cooperation with the Popular Front for the Liberation of Palestine.

Klíčová slova

Japonská rudá armáda, ultralevicový terorismus, teorie racionální volby, výběr terčů, Lidová fronta pro osvobození Palestiny

Keywords

Japanese Red Army, far-left terrorism, rational choice theory, target selection, Popular Front for the Liberation of Palestine

Rozsah práce: 135 430 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 5. 5. 2016

Klára Hromádková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce Mgr. Janu Charvátovi, Ph.D. za veškeré jeho odborné rady a pomoc. Mé díky patří také profesorce Patricii G. Steinhoff za poskytnuté materiály a cenné rady. V poslední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině a přátelům za veškerou podporu při psaní této práce.

Institut politologických studií

Projekt bakalářské práce

Volba tématu

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala ultralevicový terorismus, který budu demonstrovat na příkladu Japonské rudé armády. Japonská rudá armáda, známá též jako Antiimperialistická mezinárodní brigáda, byla mezinárodní teroristická skupina, která vznikla kolem roku 1970 odtrhnutím od Frakce rudé armády, vojenské větve Japonské komunistické ligy. Skupinu vedla od jejího vzniku Fusako Shingobu, a to až do listopadu 2000, kdy byla zatčena. Poté Shigenobu oznámila, že v budoucnu bude své cíle prosazovat skrz legitimní politickou stranu a nikoliv skrz revoluční násilí. Dvěma hlavními cíli JRA bylo svržení japonské vlády a monarchie a rozpoutání světové revoluce. Japonská rudá armáda působila až do dubna 2001, kdy skupina ohlásila, že se rozpouští (Encyclopedia.com 2004, START © 2010-2015).

Toto téma jsem si vybrala z důvodu mého zájmu ohledně teroristických a extremistických skupin, které jsou v dnešním světě velmi aktuálním tématem. Zajímavým mi přišel také fakt, že v čele JRA stála žena, což není v teroristických skupinách častý jev.

Cíle výzkumného projektu

Cílem mé bakalářské práce je podrobně popsat teroristickou skupinu Japonská rudá armáda, její historii, ideologii, organizaci, nejvýznamnější teroristické akce, hlavní osoby působící v této skupině, zahraniční kontakty, aktuální stav této organizace (zda už definitivně ukončila činnost či zda byla nahrazena jinou organizací), se zvláštním zaměřením právě na ideologii JRA. Dalším cílem této práce bude přinést odpověď na výzkumnou otázku „Změnila se strategie Japonské rudé armády během svého třicetiletého působení k větší pragmatičnosti?“

Přínosem této práce by tedy měl být detailní rozbor Japonské rudé armády. Tuto teroristickou skupinu v českém prostředí doposud nikdo podrobněji nestudoval. V České republice zatím neexistuje žádná kniha ani odborný článek, který by se problematikou JRA zabýval. Jedinou zmínku o této skupině se mi podařilo nalézt v knize Marka Čejky Dějiny moderního Izraele, kde se autor v jednom odstavci zmiňuje o teroristickém útoku na letišti Lod, který spáchala JRA (Čejka 2011: 138). Tato bakalářská práce by proto

mohla sloužit jako ucelený přehled Japonské rudé armády a zároveň jako podklad pro další zkoumání ultralevicového terorismu.

Konceptualizace a operacionalizace

Nyní bych se ráda zaměřila na konceptualizaci klíčových pojmů v mé práci a výzkumné otázce (ideologie, terorismus, ultralevice). Pojem „ideologie“ jsem převzala z knihy Politické ideologie od Andrewa Heywooda, která ho definuje jako „více či méně provázaný soubor idejí, které se stávají základem organizovaného politického postupu, ať už má tento postup stávající systém moci zachovat, pozměnit nebo svrhnout. Všechny ideologie tudíž: a) přicházejí s určitým zhodnocením stávajícího uspořádání, obvykle v podobě určitého ‚světového názoru‘, b) předkládají model nějaké žádoucí budoucnosti, nějakou vizi ‚dobré společnosti‘ a c) objasňují, jak by se politická změna mohla a měla přivodit“ (2005: 28). Vymezovat terorismus je značně obtížné, jelikož existuje několik desítek definicí, ovšem pro účely této práce jsem se rozhodla použít tu od Luise de la Corte Ibáñeze, který ho ve své knize Logika terorismu popisuje jako „promyšlenou sérii násilných a zstrašujících činů, které míří proti nebojujícím obyvatelům a jsou naplánovány tak, aby psychologicky zapůsobily na mnohem větší počet osob, než jsou přímé oběti, a tak posloužily k dosažení konkrétního, skoro vždy politického cíle“ (2009: 19). Pojem krajní levice jsem převzala z dokumentu Contemporary Far Left Parties in Europe From Marxism to the Mainstream?, jehož autorem je Luke March. Ultralevice je zde definována takto: „Krajní levice je mnohem více nepřátelštější k liberální demokracii než radikální levice, obvykle odmítá veškerý kompromis s ‚buržoazními‘ politickými silami (...), zdůrazňuje mimoparlamentní boj a definuje ‚antikapitalismus‘ mnohem přísněji, na tržní podniky obvykle nahlíží jako na nenáviděnou věc“ (2008).

Nyní bych se ještě ráda zaměřila na operacionalizaci mé výzkumné otázky, která zní „Změnila se strategie Japonské rudé armády během svého třicetiletého působení k větší pragmatičnosti?“ Čímž myslím, zda se během třicetileté teroristické činnosti JRA dala pozorovat nějaká změna ve výběru cílů, prostředků a metod ve smyslu, že se Japonská rudá armáda spíše soustředila na cíle, jejichž zasažení nemuselo mít takový dopad jako zasažení cílů jiných, ale dosažitelnost těchto objektů byla mnohem snazší. Abych na tuto otázku odpověděla, zanalyzuji dostupné materiály o teroristické činnosti JRA (prohlášení, tištěné dokumenty, videa) a následně porovnáám jejich cíle, prostředky a metody, které používaly na začátku svého působení s metodami užívanými při jejich posledních akcích.

Současný stav poznání

Tématem Japonské rudé armády se dlouhodobě zabývá havajská profesorka sociologie Patricia Steinhoff působící na University of Hawai'i at Mānoa. Na toto téma napsala několik knih a článků. Jako příklad lze uvést knihy *Rengō Sekigun and Aum Shinrikyō: Talking About Japanese Society* (2006) či *Shi eno Ideology: Nihon Sekigunha* (2003), v současné době profesorka Steinhoff pracuje na knižní trilogii o Japonské rudé armádě. Z jejich článků lze uvést např. *Hijackers, Bombers and Bank Robbers: Managerial Style in the Japanese Red Army* (College of Social Sciences [2015]). V tomto článku se autorka zabývá organizační strukturou a vývojem tří skupin, z nichž jedna z nich je právě Japonská rudá armáda (ostatní dvě jsou Red Army Faction a United Red Army). Steinhoff zde uvádí, že organizace JRA vypadala podobně jako organizace japonských korporací (využití autonomních pracovních skupin k plánování a provádění činností, vysoká úroveň detailů se kterými byly akce v předstihu plánovány a použití systematických postupů k maximalizaci poučení se z neúspěchů – podle Steinhoff jsou toto tradiční japonské prvky). Zároveň zde můžeme najít přehlednou tabulku, ze které lze dobře vyčíst, kam Japonská rudá armáda patřila a z jaké organizace vznikla (Steinhoff 1989). O Japonské rudé armádě se můžeme také dočíst v obsáhlém rozhovoru s výše zmíněnou profesorkou, který byl zveřejněn na internetové stránce Néojaponisme a ve kterém profesorka Steinhoff popisuje vznik JRA, počet jejích členů, dočíst se můžeme také o Shigenobu, teroristickém činu na letišti Lod nebo o zahraniční spolupráci (Marx 2007). Japonskou rudou armádou se zabývala také Aileen Gallagher, která své poznatky o tomto tématu shrnula v knize *The Japanese Red Army (Inside the World's Most Infamous Terrorist Organizations)* (2003). Zde se ve stručnosti zabývá vznikem JRA, výměnou rukojmí za vězně a také teroristickými akcemi. Další autor, který o JRA napsal tentokrát už rozsáhlejší knihu, byl William R. Farrell. Jeho dílo se jmenuje *Blood and Rage: The Story of the Japanese Red Army* (1990) a jako všechny předchozí knihy se zabývá původem JRA, teroristickými aktivitami, ale také motivaci celé skupiny nebo změnou reakce japonské vlády vůči Japonské rudé armádě. Informace o JRA můžeme získat i z knihy Edgara O'Ballance *Language of violence: The blood politics of terrorism* (1979), kde se autor zabývá terorismem v obecné rovině a následně analyzuje vybrané teroristické skupiny, mezi nimi právě i Japonskou rudou armádu.

V teoretické rovině zkoumá terorismus v několika svých dílech i Walter Laqueur, z nichž bych ráda uvedla *Origins of Terrorism: Psychologies, Ideologies, Theologies, States of Mind* (1998), *A History of Terrorism* (2001), nebo *No End to War: Terrorism in*

the Twenty-first Century (2003). Ultralevicovým terorismem se v České republice zabývá brněnský politolog Miroslav Mareš, který se zaměřuje výhradně na české prostředí, ale z jeho knihy *Terorismus v ČR* (2005) je možné vyčíst i obecné charakteristiky ultralevicového terorismu. Terorismus je také tématem několika knih českého politologa Maxmiliána Strmisky, z nichž jako nejvýznamnější lze uvést *Politický terorismus. Úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech* (1996).

Metodologie

Ve své práci se ze všeho nejdříve budu zabývat ultralevicovým terorismem v obecné rovině. Nadefinuji pojmy, popíšu jednotlivé druhy terorismu a stručně se budu věnovat i jeho historii. V další části své práce se budu již konkrétně zabývat Japonskou rudou armádou a to jejím vznikem, ideologií, organizací, hlavními představiteli, zahraničními vazbami, nejvýznamnějšími teroristickými útoky a současným stavem této skupiny. Po analýze JRA se budu zabývat odpovědí na mou výzkumnou otázku a to tak, že vezmu jednotlivé teroristické akce, které Japonská rudá armáda během své aktivní činnosti provedla, zanalyzuji je a na základě získaných informací se budu snažit zjistit, zda během let došlo k nějakému posunu k pragmatičnosti ve výběru cílů, prostředků a metod.

Má práce bude koncipována jako případová studie s prvky komparace (v části, kde budu porovnávat změnu cílů, prostředků a metod JRA během celého jejího působení) a budu v ní využívat především kvalitativní metody.

Zdroj dat

Ve své práci budu vycházet převážně z odborných knih napsaných na téma Japonské rudé armády a online databází odborných článků jako jsou EBSCO, JSTOR či ProQuest. Dalším důležitým zdrojem pro mě budou články ze zahraničních odborných časopisů (např. *Crime & Justice International*, *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus*). Čerpat budu také z rozhovorů s bývalými členy Japonské rudé armády, které lze najít na internetových stránkách zahraničních novin, televizních stanic (např. *The Guardian*, *BBC*) nebo také na YouTube. Významným zdrojem pro mou práci budou také výroční zprávy o terorismu, které vydává FBI.

Seznam literatury

ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele* [online]. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 138 [cit. 2015-04-11]. ISBN 9788024729107.

DE LA CORTE IBÁÑEZ, Luis. *Logika terorismu*. 1. vyd. Praha: Academia, 2009, s. 19. ISBN 9788020017246.

FARRELL, William R. *Blood and Rage: The Story of the Japanese Red Army*. Toronto: Lexington Books, 1990. of plates. Issues in low-intensity conflict series. ISBN 06-691-9756-4.

GALLAGHER, Aileen. *The Japanese Red Army: Inside the World's Most Infamous Terrorist Organizations*. 1. vyd. New York: Rosen Publishing Group, 2003, 64 s. ISBN 08-239-3823-9.

HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 339 s. ISBN 80-868-6171-6.

Japanese Red Army (JRA). In: *Encyclopedia.com* [online]. 2004 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.encyclopedia.com/doc/1G2-3403300426.html>.

Japanese Red Army (JRA). In: *START: National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism* [online]. © 2010-2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.start.umd.edu/tops/terrorist_organization_profile.asp?id=59.

LAQUEUR, Walter. *A History of Terrorism*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 2001. ISBN 0-7658-0799-8.

LAQUEUR, Walter. *No End to War: Terrorism in the Twenty-first Century*. Continuum International Publishing Group, 2003. ISBN 0826414354.

LAQUEUR, Walter. *Origins of Terrorism: Psychologies, Ideologies, Theologies, States of Mind*. Woodrow Wilson Center Press, 1998. ISBN 0-943875-89-7.

MARCH, Luke. FRIEDRICH EBERT STIFTUNG. *Contemporary Far Left Parties in Europe From Marxism to the Mainstream?* [online]. 2008 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://library.fes.de/pdf-files/id/ipa/05818.pdf>.

MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 s. ISBN 80-903-3338-9.

MARX, David. Interview: Dr. Patricia Steinhoff 1. In: *Néojaponisme* [online]. 2007 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://neojaponisme.com/2007/09/09/steinhoffpartone/#more-1>.

O'BALLANCE, Edgar. *Language of violence: the blood politics of terrorism*. San Rafael, Calif.: Presidio Press, 1979. ISBN 08-914-1020-1.

STEINHOFF, Patricia G. Hijackers, Bombers, and Bank Robbers: Managerial Style in the Japanese Red Army. *The Journal of Asian Studies* [online]. 1989, roč. 48, č. 4 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2058111>.

STRMISKA, Maxmilián. *Politický terorismus. Úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech*. Brno: Masarykova univerzita, 1996, 104 s. ISBN 9788021013605.

Osnova

- 1. Úvod**
- 2. Ultralevicový terorismus**
 - 2.1. Definice pojmů**
 - 2.2. Druhy ultralevice**
 - 2.3. Historie ultralevicového terorismu**
- 3. Japonská rudá armáda**
 - 3.1. Historie**
 - 3.2. Ideologie**
 - 3.3. Organizace**
 - 3.4. Hlavní představitelé**
 - 3.5. Nejvýznamnější teroristické akce**
 - 3.5.1. Analýza jednotlivých akcí**
 - 3.5.2. Posun k pragmatičnosti?**
 - 3.6. Zahraniční vazby**
 - 3.7. Současný stav**
- 4. Závěr**

Obsah

SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ	2
ÚVOD.....	3
1. ULTRALEVICOVÝ TERORISMUS.....	5
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ	5
1.2 DRUHY ULTRALEVICE	6
1.2.1 <i>Komunismus</i>	6
1.2.1.1 <i>Marxismus</i>	7
1.2.1.2 <i>Leninismus</i>	9
1.2.1.3 <i>Stalinismus</i>	10
1.2.1.4 <i>Trockismus</i>	11
1.2.1.5 <i>Maoismus</i>	11
1.2.2 <i>Anarchismus</i>	12
1.3 STRUČNÁ HISTORIE (ULTRA)LEVICOVÉHO TERORISMU.....	13
2. JAPONSKÁ RUDÁ ARMÁDA	17
2.1 HISTORIE.....	17
2.1.1 <i>Vznik japonského studentského hnutí a poválečné Japonsko</i>	17
2.1.2 <i>Zengakuren</i>	19
2.1.3 <i>Komunistická liga</i>	20
2.1.4 <i>Frakce rudé armády</i>	22
2.1.5 <i>Keihin Ampo Kyōtō</i>	24
2.1.6 <i>Sjednocená rudá armáda</i>	25
2.2 IDEOLOGIE A STRATEGIE	27
2.3 ORGANIZACE	29
2.4 HLAVNÍ PŘEDSTAVITELÉ	30
2.4.1 <i>Fusako Shigenobu</i>	31
2.5 NEJZNAMĚJŠÍ TERORISTICKÉ AKCE.....	34
2.5.1 <i>Masakr na letišti Lod</i>	34
2.5.2 <i>Únos letu 404 japonských aerolinií</i>	36
2.5.3 <i>Útok na ropnou rafinerii v Singapuru</i>	37
2.5.4 <i>Útok na francouzskou ambasádu v Haagu</i>	38
2.5.5 <i>Útok na švédskou a americkou ambasádu v Kuala Lumpur</i>	40
2.5.6 <i>Únos letu 472 japonských aerolinií</i>	41
2.6 ZAHRANIČNÍ VAZBY	42
2.6.1 <i>Lidová fronta pro osvobození Palestiny</i>	42
2.6.1.1 <i>Vztah k Japonské rudé armádě</i>	43
2.6.2 <i>Iljič Ramirez Sánchez</i>	44
2.6.2.1 <i>Vztah k Japonské rudé armádě</i>	45
2.6.3 <i>Muammar Kaddáfí</i>	46
2.6.3.1 <i>Vztah k Japonské rudé armádě</i>	47
2.7 SOUČASNÝ STAV	48
3. VÝZKUMNÁ ČÁST.....	49
ZÁVĚR	57
SUMMARY	60
POUŽITÁ LITERATURA.....	61

Seznam zkratek a symbolů

日本赤軍	Japonská rudá armáda
アラブ赤軍	Arabská rudá armáda
赤軍派	Frakce rudé armády
京浜安保共闘	Keihin Ampo Kyoto
連合赤軍	Sjednocená rudá armáda
共産主義者同盟	Komunistická liga
ADF	Protiválečná demokratická fronta
AIIB	Protiimperialistická mezinárodní brigáda
Ampo	Smlouva o vzájemné spolupráci a bezpečnosti mezi Japonskem a Spojenými státy americkými
ARA	Arabská rudá armáda
FRA	Frakce rudé armády (Německo)
JCP	Japonská komunistická strana
JRA	Japonská rudá armáda
KAK	Keihin Ampo Kyoto
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
OPCE	Organizace zemí vyvážejících ropu
OSN	Organizace spojených národů
PFLP	Lidová fronta pro osvobození Palestiny
PLO	Organizace pro osvobození Palestiny
RAF	Frakce rudé armády (Japonsko)
RB	Rudé brigády
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
URA	Sjednocená rudá armáda
USA	Spojené státy americké

Úvod

Terorismus je fenomén, který se dostává stále více do popředí, v dnešní době především v souvislosti s islámským terorismem. Počátky terorismu by se ovšem daly datovat již do prvního století po Kristu, kdy existovala náboženská sekta sikariové, která vystupovala proti římské nadvládě a pro odstranění římských legionářů používala taktiky, které by se daly označit za teroristické. Terorismus, jak ho chápeme dnes, se ovšem naplno rozvinul až během Velké francouzské revoluce za vlády Maxmiliána Robespiera, který teror využíval proti svým odpůrcům, v tomto případě se tedy jednalo o terorismus státní (de la Corte Ibáñez 2009: 3-4).

Historie terorismu by se dala rozdělit do čtyř etap, přičemž pro tuto práci bude důležitá vlna třetí, tedy ta trvající od roku 1968 do 80. let a související s levicovým hnutím. V této době vznikaly ultralevicové teroristické skupiny po celém světě, jako příklad lze uvést nejznámější Rudé brigády v Itálii a Frakci rudé armády v Německu, teroristické organizace hlásící se ke krajní levici ale existovaly i v USA, Latinské Americe (de la Corte Ibáñez 2009: 7-8) a i v Asii, mimo jiné v Japonsku. Zde se studentské levicové hnutí zformovalo už po druhé světové válce a nejvíce ovlivňovalo společnost v 50. a 60. letech (Derichs 2009). Výsledkem těchto protestů v Japonsku bylo mimo jiné zformování Japonské rudé armády, ultralevicové teroristické skupiny, kterou jsem si vybrala jako hlavní objekt zkoumání mé bakalářské práce.

Co se týče struktury, má práce bude rozdělena do pěti kapitol. V první části se budu zabývat ultralevicovým terorismem v obecné rovině. Zmíním zde definice terorismu a ultralevice a ve stručnosti popíšu jednotlivé druhy krajní levice, historii tohoto druhu terorismu a také se zmíním o nejvýznamnějších skupinách spadajících do této kategorie. Ve druhé kapitole budu už konkrétně analyzovat Japonskou rudou armádu, kde popíšu historii této organizace, ze kterých skupin vycházela a co předcházelo formování ultralevicového hnutí v Japonsku, dále se budu zabývat ideologií skupiny, její organizací, hlavními osobami tvořícími JRA, teroristickými útoky, které skupina provedla, vazbami na jiné teroristické skupiny či osoby a aktuálním stavem organizace, zda je stále aktivní, byla nahrazena jinou skupinou nebo zda už definitivně ukončila svou činnost. Po detailním popisu JRA se v další části své práce zaměřím na výzkumnou otázku. V poslední kapitole popíšu výsledky, ke kterým jsem v rámci výzkumu došla.

Hlavní cíle mé bakalářské práce jsou tedy dva. Prvním z nich je podrobný popis ultralevicové teroristické skupiny Japonské rudé armády, které se v českém prostředí zatím nikdo podrobněji nevěnoval. Neexistuje žádná monografie ani odborný článek, ze kterých bychom se mohli o této skupině dozvědět byť jen základní informace o její činnosti. Jedinou zmínku o JRA se mi podařilo najít v knize Marka Čejky Dějiny moderního Izraele, kde je velmi stručný odstavec o teroristickém útoku, který JRA spáchala v roce 1972 na letišti Lod (2011: 13). Jedním z cílů této bakalářské práce je tedy poskytnout ucelený přehled Japonské rudé armády, který by mohl sloužit jako podklad pro další zkoumání ultralevicového a japonského terorismu.

Druhým cílem této práce bude přinést odpověď na výzkumnou otázku „Změnila se strategie Japonské rudé armády během svého třicetiletého působení k větší pragmatičnosti?“ Při zkoumání mé výzkumné otázky budu vycházet z teorie racionální volby, která předpokládá, že se jedinec rozhoduje vždy racionálně a vybírá si vždy tu možnost, která mu přinese největší užitek při vynaložení co nejmenšího množství nákladů (Institut politického marketingu 2013). Tuto teorii poté aplikuji na výběr terčů Japonské rudé armády a pokusím se zjistit, zda v případě teroristických útoků došlo během třicetiletého působení JRA k nějaké změně v jejich výběru a zda tato změna byla založena na racionalitě či nikoliv.

Práce bude koncipována jako případová studie s prvky komparace, kterou budu využívat při zkoumání změny výběru terčů, a budu v ní využívat především kvalitativní metody. Informace o Japonské rudé armádě a ultralevicovém terorismu obecně budu získávat především z odborných knih, článků, rozhovorů a také z výročních zpráv o terorismu, které vydává americký Federální úřad pro vyšetřování.

1. Ultralevicový terorismus

1.1 Vymezení pojmů

Vymezovat samotný pojem terorismus je velmi obtížné, jelikož existuje několik desítek definicí. Pravděpodobně jedinou věcí, na které se většina znalců terorismu shodne, je, že teroristické činy „vždy zahrnují násilí nebo hrozbu násilí“ (Laqueur 1999: 6). Dalším problémem je, že v různých sférách (akademické, úřední, právní a obecné) se používají různá vymezení terorismu, a proto by bylo vhodné najít jednotnou definici, která by se mohla používat ve všech zmíněných oblastech (Mareš 2005: 16).

Tento úkol ovšem bude zřejmě ještě nějakou dobu trvat, jelikož např. ani Organizace spojených národů nedisponuje mezinárodně uznávanou definicí terorismu, především z důvodu nesouhlasu některých států s dříve předloženými návrhy (Human Rights Voices [2016]). Odlišná situace je v Evropské unii, která terorismus vymezuje jako „úmyslná jednání uvedená níže v písmenech a) až i)¹, vymezená ve vnitrostátních právních předpisech jako trestné činy, které mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s cílem závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nebo protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace (...).“ (Rada Evropské unie 2002: 19).

Co se týče akademické sféry, český odborník na terorismus Maxmilián Strmiska definoval politický terorismus jako „politicky motivovanou a zdůvodňovanou metodu (způsob, strategii) víceméně systematicky používaného násilí (nejčastěji ozbrojeného násilí, záměrně nerespektujícího válečné konvence), jejímž hlavním cílem je dosažení určitého zamýšleného psychického efektu svým dosahem obvykle výrazně

¹ Mezi úmyslná jednání řadí Evropská unie tyto činy: „a) útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti; b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka; c) únos nebo brání rukojmí; d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty; e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy; f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo chemických, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní; g) vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů; h) narušení nebo přerušování dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů; i) výhrůžky spácháním některého jednání uvedeného v písmenech a) až h)“ (Rada Evropské unie 2002: 19).

překračujícího okruh přímých obětí či svědků útoku, efektu, vzhledem k jehož předpokládanému politickému významu je bezprostřední fyzický účinek násilné akce druhořadý“ (2001: 14). Lehce odlišnou definici poskytl ve své knize *Logika terorismu* španělský profesor Luis de la Corte Ibáñez, který terorismus vymezil jako „promyšlenou sérii násilných a zstrašujících činů, které míří proti nebojícím obyvatelům a jsou naplánovány tak, aby psychologicky zapůsobily na mnohem větší počet osob, než jsou přímé oběti, a tak posloužily k dosažení konkrétního, skoro vždy politického cíle“ (2009: 19).

S definicí ultralevice (krajní levice, extrémní levice) je to přesně naopak než s definicí terorismu, zde je podstatně těžší najít takovou, která by postihovala celé levicové spektrum a ne jenom jeho komunistickou část. Jednu takovou lze najít v práci německého specialisty na extremismus Rudolfa van Hüllena, který zde uvádí, že krajní levice „zakládá svou politickou činnost na revolučních marxistických nebo anarchistických myšlenkách a namísto stávajícího právního a společenského řádu usiluje o socialistický, respektive komunistický systém, nebo o anarchistickou společnost ‚bez vlády‘“ (2012: 27). Cílem komunistických ultralevicových teroristických skupin je tedy svržení kapitalistických demokracií, zavedení socialistické nebo komunistické vlády ve státě, ze kterého pocházejí, a snaha zaútočit na zavedený systém a skoncovat s třídními rozdíly (Toye 2013).

1.2 Druhy ultralevice

Dva nejvýznamnější proudy krajní levice jsou komunismus a anarchismus, které se dále dělí do několika podskupin. I když obě ideologie patří na stejný konec politického spektra, je mezi nimi značný názorový rozdíl (Charvát 2007: 85). Tato kapitola se zaměřuje především na podrobnější popis jednotlivých komunistických ideologií, jelikož souvisí s druhou částí této práce, anarchismu bude věnován značně menší prostor.

1.2.1 Komunismus

Pojem komunismus jako takový lze chápat ve dvou významech. V širším smyslu se jedná o aktivity a ideje, které jsou spojené s životem v nejrůznějších komunách, v užším pojetí je komunismus chápán jako myšlenky vycházející z učení Bedřicha Engelse a Karla Marxe, které byly dále rozvíjeny Vladimírem Iljičem Leninem (Mareš 2011: 15). Hlavní koncepcí komunismu je snaha zespolečnit statky a výrobní

prostředky (Bocheňski 1994: 21), nastolit beztrždní společnost a postupně odstranit stát (Mareš 2011: 15).

Komunismus se v historii dělil na několik různých podskupin, přičemž nejvýznamnějšími jsou marxismus, leninismus, stalinismus, trockismus a maoismus. Různí autoři si ovšem vytvářejí odlišné klasifikace, například Miroslav Mareš komunismus rozdělil na dvě skupiny – dogmatický marxismus, který klade důraz na originální a nezměněné myšlenky Marxe a Engelse neovlivněné Leninem, a marxismus-leninismus, který zdůrazňuje násilnou proletářskou revoluci a roli centralizované strany, a který může existovat jako ideologie sama o sobě, nebo se může dělit na několik dalších variant (výše zmíněný stalinismus, trockismus, maoismus, ale i také neokomunismus, levý komunismus či národní bolševismus) (Mareš 2011: 16-17). Zde je ovšem využita klasifikace Jana Charváta, jelikož postihuje nejvýznamnější směry této ideologie - marxismus, leninismus, stalinismus, trockismus, maoismus a eurokomunismus (2007: 88-102), kterému ovšem z důvodu zaměření této práce na Japonsko nebude věnována další pozornost.

1.2.1.1 Marxismus

Marxismus je ekonomická, sociální a politická teorie a praxe, která vychází z myšlenek Karla Marxe a Bedřicha Engelse (Miller et al. 2003: 283), a která ve značné míře formovala komunistickou i socialistickou ideologii. Marxismus byl značně ovlivněn raným kapitalismem 19. století, tehdy vznikající dělnickou třídou a jejími špatnými pracovními podmínkami (Charvát 2007: 88).

Základy marxismu vychází ze dvou děl Marxe a Engelse a to z Komunistického manifestu, kde se autoři zabývali úlohou buržoazní a proletářské třídy a podstatou kapitalismu, který v budoucnu nevyhnutelně zanikne a bude nahrazen socialistickou společností (Žaloudek 2004: 249), a z Kapitálu, ve kterém se Marx zabýval původem a budoucím směrem kapitalistického vykořisťování (Miller et al. 2003: 282). Ačkoliv základní ideje byly tedy načrtnuty už v těchto dílech, ucelenou doktrínou se marxismus stal až po Marxově smrti (1883) hlavně díky B. Engelsovi, Georgijovi Plechanovovi a Karlu Kautskému, kteří jeho myšlenky systematizovali (Gelnarová 2010: 203-204).

Marxovy myšlenky byly kvůli jeho tematické šířce a složitosti často různě interpretovány, což vedlo ke vzniku několika typů marxismu. Například Heywood hovoří minimálně o třech, a to o klasickém marxismu, ortodoxním komunismu (který byl také znám pod názvem dialektický determinismus) a moderním marxismu (2004:

72-76). I přes to ovšem všechny typy stojí na třech stejných základních pilířích (Charvát 2007: 90, Miller et al. 2003: 284).

Prvním z nich je kritika současné i minulé společnosti a její výklad, známá pod termínem historický materialismus. Marx přisuzoval zásadní význam ekonomickým faktorům, jelikož zastával názor, že právě tyto faktory mají největší vliv na společenský vývoj a jeho změnu. Největší důležitost připisoval výrobním silám (tedy pracovním nástrojům, prostředkům a technikám) a výrobním vztahům (způsob organizace lidí k využití výrobní síly), protože to jsou dle Marxe zásadní faktory určující kulturní a politický systém všech společností (Miller et al. 2003: 284). Jinak řečeno, „ekonomická základna determinuje politickou a ideologickou nadstavbu“ (Miller et al. 2003: 284). Společenskou změnu tedy vždy přináší ekonomická struktura, i když ta může být politickými a ideologickými prvky ovlivňována. V určitém čase poté nastane rozpor mezi výrobními vztahy a silami a z toho důvodu dojde ke společenské revoluci, kdy budou vytvořeny ekonomické a politické vztahy odpovídající nové době (Miller et al. 2003: 284).

Nezbytnou součástí Marxových ekonomických myšlenek je idea třídního boje. Dle Marxe byly všechny minulé společnosti (s výjimkou společnosti pospolné, kterou označil za primitivní komunismus) rozděleny na třídy, což se vládnoucí třída snažila vždy zakrýt buď pod roušku náboženství, nebo různých ideologií (Charvát 2007: 90-91). Toto rozdělení přetrvává i v kapitalismu, kde už proti sobě ovšem stojí pouze dvě třídy a to buržoazie, která vlastní a ovládá výrobní prostředky, a proletariát představující pracovní sílu. Mezi těmito dvěma třídami dochází k vykořisťování, konkrétně k vykořisťování dělnické třídy kapitalisty. K tomu dochází tak, že dělník nedostává za svoji odvedenou práci takový plat, který by odpovídal ceně vyrobeného zboží, a který mu stačí pouze na přežití. Dělník je tímto ochuzen o tzv. nadhodnotu, kterou si ponechává kapitalista ve formě zisku (Gelnarová 2010: 205-206). Jelikož buržoazní třídě tento stav vyhovuje, jediný, kdo může tento stav změnit, je druhá společenská třída, tedy proletariát. Podle Marxe bude postupem času docházet k jeho stále většímu zbídačování, které vyústí v nezbytnou proletářskou revoluci, která nahradí staré struktury novým systémem, kde už nikdo vykořisťován nebude (Charvát 2007: 90-91).

Druhý pilíř marxismu se týká alternativní společnosti bez třídního rozdělení a vykořisťování. Dle Marxových myšlenek lze jako takovou společnost označit pouze tu „založenou na společném vlastnictví výrobních prostředků, v níž bude lidskému potenciálu, jemuž je bráněno v růstu dělbu práce typickou pro třídní společnost,

umožněno, aby svobodně rozvíjel a své rozmanité aspekty“ (Miller et al. 2003: 284). V této společnosti už tedy nebudou existovat společenské třídy a dojde i k odumření státu, který slouží jen jako nástroj kapitalistické nadvlády (Žaloudek 2004: 252).

Poslední charakteristika marxismu se zabývá právě přechodem mezi socialismem a komunismem. Marx tvrdil, že komunistické společnosti bude ještě předcházet socialistické období, kde budou potřeby člověka uspokojovány na základě práce, kterou vykoná. (Žaloudek 2004: 252). To vznikne díky proletářské revoluci a hlavní roli zde bude hrát diktatura proletariátu, jejímž hlavním úkolem bude potlačení kontrarevoluce, za kterou bude stát buržoazie. Po odstranění třídního antagonismu dojde k nastolení komunismu, ve kterém již stát odumře (Heywood 2004: 74). Marx zastával názor, že aby byla komunistická revoluce úspěšná, musí se odehrát v celosvětovém měřítku (Charvát 2007: 92). Nejdříve by měla vzniknout v nejrozvinutějších buržoazních státech jako Německo, Velká Británie či Francie (Gelnarová 2010: 207), ale ideální by bylo, kdyby se odehrála ve všech státech najednou (Charvát 2007: 93).

1.2.1.2 Leninismus

Ačkoliv leninismus samozřejmě z velké části z marxismu vychází, obsahuje několik myšlenek, které se od těch Marxových liší. Jednou z nich je Leninova teorie revoluční neboli avantgardní strany, která vychází z jeho obavy, že proletariát sám není schopen využít svůj revoluční potenciál, protože se místo svržení kapitalismu spíše zaměřuje na zlepšení svých životních podmínek. Z tohoto důvodu je nezbytné vytvořit revoluční stranu nového typu, která by fungovala jako avantgarda dělnické třídy a byla by tvořená z loajálních profesionálních revolucionářů, kteří by byli silnými ideologickými lídry (Heywood 2004: 75). Aby se tak ovšem mohlo stát, bylo potřeba velké disciplíny uvnitř strany, které chtěl Lenin dosáhnout skrze tzv. demokratický centralismus. Tento princip spočíval ve volení zástupců nižšími stranickými orgány do orgánů vyšších. Zvolení zástupci pak vytvářeli rozhodnutí závazná pro všechny.

Druhá Leninova úprava marxismu představená v jeho dílech *Co dělat a Stát* a revoluce se týkala období mezi existencí buržoazního státu a komunismu, tedy socialismu. Lenin socialismus chápal jako buržoazní společnost a stát, kde je buržoazie nahrazena proletariátem, v Leninově případě ještě dělnickou avantgardou. Nejedná se tedy o nic jiného než o nahrazení buržoazních elit elitami stranickými, přičemž dochází ke značnému rozchodu s Marxovými myšlenkami.

Lenin dále definoval imperialismus jako nejvyšší fázi kapitalismu a vytvořil teorii o pronikání kapitalistických států do zaostalejších zemí, kde by docházelo k hromadění zisku, díky kterému by po určitý čas docházelo ke zlepšování pozice vlastního proletariátu. Tyto myšlenky vedly Lenina k přesvědčení, že k revoluci by nejspíše nedošlo v rozvinutých zemích, ale právě v těch méně vyspělých. To se ale neslučovalo s tezí Marxe, že socialismus je období mezi kapitalismem a komunismem. Lenin na toto tedy zareagoval vymyšlením dvou cest vzniku revoluce. Jednou z nich bylo vytvoření série revolucí v několika nerozvinutých státech, které by se poté spojili do federace (jako Sovětský svaz). Druhou možností byl „vývoz“ revoluce do vyspělých států, kde už kapitalismus existoval, které by pak pomohly s budováním socialismu v zemích ne tak rozvinutých (Charvát 2007: 96-97).

1.2.1.3 *Stalinismus*

Jako stalinismus bývá častěji označován spíše způsob vládnutí, pro který je klíčová existence centralizovaného komunistického státu, než ideologie (Charvát 2007: 98). Tento režim je také označován jako totalitní (Mareš 2011: 16), což znamená, že zde existuje oficiální ideologie, které se musí celá společnost podřídít, a jedna hierarchicky organizovaná politická strana s nejčastěji jediným vůdcem v čele. Dalšími znaky tohoto režimu jsou „prakticky úplná kontrola prostředků masové komunikace“, „prakticky absolutní monopol na kontrolu všech prostředků ozbrojené moci“ a „systém fyzické a psychologické kontroly společnosti prostřednictvím policie využívající teroristických postupů“ (Říchová 2006: 228). Totalitní režimy usilují o ovládnutí člověka nejen v politické, ale i soukromé sféře (Říchová 2006: 233).

Stalin ideologii marxismu nijak zásadně nepřepracoval, přesto zde existuje odlišnosti týkající se existence státu a světové komunistické revoluce. Součástí myšlenek Marxe, Engelse i Lenina byl předpoklad odumření státu. Na toto měl Stalin ovšem jiný názor a tvrdil, že k odumření proletářského státu na cestě k socialismu nedojde, ale naopak dělnický stát bude muset být posílen, a to z důvodu ochrany Sovětského svazu před okolními kapitalistickými státy (Miller et al. 2003: 467).

Další rozdíl mezi marxismem a stalinismem spočíval v názoru na světovou revoluci. Marx (i Lenin) pracovali s předpokladem rozšíření socialistické revoluce do celého světa, s čímž ovšem Stalin nesouhlasil a tvrdil, že je možné vybudovat socialismus v SSSR bez nutnosti provedení revoluce v mezinárodním měřítku (Heywood 2004: 75). Jednou z možností vysvětlení této myšlenky mohla být tehdejší

špatná ekonomická situace Sovětského svazu, kterou se Stalin snažil usilovně změnit skrze masivní industrializaci země, díky které se měl SSSR dostat na stejnou úroveň jako západní země. Té chtěl dosáhnout například skrze založení Státní generální plánovací komise, která se soustředila na vytvoření tzv. pětiletok. Mimo to také v roce 1928 začala nucená zemědělská kolektivizace, proti které vystupovali kulakové (sedláci), které Stalin za jejich vzpouru buď poslal do pracovních táborů, nebo usmrtil. I přes všechny ztráty na životech a rozsáhlé hladomory byla ovšem jeho snaha o lepší ekonomickou situaci v Rusku úspěšná (Charvát 2007: 97-98).

1.2.1.4 Trockismus

Trockismus vychází především z pozdních myšlenek Lva Trockého, který se postavil proti Stalinovi a jeho myšlenkám socialismu pouze v jednom státě. Kvůli kritice Stalina byl v roce 1929 vyhoštěn z Ruska (Miller et al. 2003: 518, 520), kde společně se svými stoupenci tvořil vnitřní opozici. O deset let později byla Trockým založena Čtvrtá internacionála, kde se soustředily různé trockistické skupiny, a která měla sloužit jako opozice nejen vůči kapitalismu, ale také vůči stalinismu (Charvát 2007: 98-99).

Trockistická ideologie vychází z marxismu a klade důraz na permanentní revoluci, odmítá byrokratický komunistický stát (Mareš 2007: 16) a socialismus v jedné zemi. Trockij kritizoval Stalinův režim, ve kterém dle jeho názoru vládla byrokracie toužící jen po vlastním obohacení, a požadoval návrat k originálním Leninovým myšlenkám, kterého by se dosáhlo skrze novou revoluci uvnitř SSSR (Charvát 2007: 100). Podle Trockého Sovětský svaz v žádném případě neztělesňoval autentický socialismus, někteří jeho stoupenci také zastávali Trockého ranou představu SSSR jako zdegenerovaného dělnického státu a další Stalinovi kritici dokonce neváhali označit sovětský režim jako státní kapitalismus (Miller et al. 2003: 520).

1.2.1.5 Maoismus

Zakladatelem maoismu byl čínský komunista Mao Ce-tung, který dle vlastních slov upravil myšlenky marxismu-leninismu na čínské podmínky. Hlavní změna spočívala v tom, že dělnické masy byly nahrazeny masami rolnickými, a to především z toho důvodu, že v tehdejší Číně dělnická třída téměř vůbec neexistovala. Země se v této době také soustředila spíše na rozvoj zemědělství a nikoliv těžkého průmyslu, jak tomu bylo ve většině socialistických zemích (Vávra 2008: 14-15).

Svou ideologii také spojil s vojenskou strategií, jelikož dle Mao Ce-tunga neustále v průběhu budování komunismu existovala možnost obnovení buržoazie, která by mohla proniknout i do samotné komunistické strany. Důsledkem těchto obav bylo vyhlášení Velké kulturní revoluce v roce 1966, jejímž cílem bylo mimo jiné odstříhnout od moci stranické byrokraty. Maoismus byl až do roku 1978 čínskou oficiální ideologií (Charvát 2007: 100-101).

1.2.2 Anarchismus

Slovo anarchie je odvozeno ze starořeckého slova arché, které v překladu znamená vláda, říše, a také počátek, původ. V Athénách se pojem anarchie používal pro označení neposlušnosti a stavu bez vlády (Tomek, Slačálek 2006: 23). Počátky této ideologie lze najít již ve zmíněném starověkém Řecku, a to konkrétně u stoiků a kyniků, anarchistické myšlenky se později také objevily v 17. století během anglické revoluce u levellerů² a diggerů³. Ovšem za zakladatele anarchismu bývá považován až Pierre-Joseph Proudhon, který se v roce 1840 ve svém spise *Co je vlastnictví?* přihlásil k anarchistické ideologii (Charvát 2007: 106-107). V tomto díle kritizoval tehdejší ekonomicko-politické poměry, ve kterých soukromí vlastníci výrobních prostředků nekonečně hromadí prostředky a tím vykořisťují a utiskují většinu pracujících. Dále hovořil o tom, že jedinec může být svobodný pouze tehdy, když žije ve společnosti umožňující soukromé vlastnictví, zároveň se ovšem musí zabránit tomu, aby soukromé vlastnictví přispívalo k prohlubování společenské nerovnosti a utlačovalo druhé (Bastl 2011: 91).

K formování anarchistického hnutí jako politického proudu docházelo od druhé poloviny 60. let 19. století (Tomek, Slačálek 2006: 18) převážně v zemích jako Francie, Španělsko a Itálie, později ovšem došlo k jeho rozšíření i do USA a Ruska. Anarchisté se začali organizovat v roce 1864, kdy byla založena První internacionála, která byla místem střetu několika odlišných socialistických názorů. Jednou z velkých skupin působících v této organizaci byli anarchisté (konkrétně mutualisté) vystupující proti Karlu Marxovi, zakladateli zmíněné Internacionály. K vyhocení sporu došlo o čtyři roky později, kdy se do čela anarchistů postavil Michail Bakunin silně kritizující

² Levelleři zastávali názor, že si všichni lidé si jsou rovni a že vláda může být považována za legitimní pouze pokud je volena lidem. Své požadavky, kterými byly zrušení Sněmovny lordů, vznik sekulární republiky, rovnost před zákonem, zavedení všeobecného volebního práva, volný obchod, zrušení cenzury, svoboda projevu a svoboda náboženství, sepsali ve svém programu *Dohoda lidu* (Fox 2006).

³ Diggeri odmítali použití násilí a chtěli vytvořit beztrždní společnost, a to skrze zabavení veškeré půdy, kterou by poté udržovali pro „obecné blaho“ (Fox 2006).

marxismus. Neustálá kritika vyústila v roce 1872 k vyloučení anarchistické skupiny z První internacionály a vznik samostatné Anarchistické internacionály, která fungovala pět let (Charvát 2007: 107).

Postupně došlo k rozdělení anarchismu na více proudů, přičemž v současné době jsou nejvýznamnější čtyři skupiny – již výše zmínění mutualisté, anarchoindividualisté a anarchokolektivisté, kteří se dále dělí na anarchokomunisty a anarchosyndikalisty (Charvát 2007: 114). Mutualisté respektují osobní vlastnictví, ale pouze takové, které „člověk dokáže sám užívat a využívat“ (Bastl 2011: 92), dále kladou důraz na svobodu jedince, odmítají kapitalismus, ale i komunismus, a jsou zastánci názorů, že svobodné společnosti lze dosáhnout pokojně, nikoliv tedy skrze revoluci (Bastl 2011: 92). Anarchoindividualisté za nejvyšší hodnotu považují individualitu a společnost si nepředstavují jako organický celek, ale jako soubor oddělných jedinců, kteří disponují takovou mírou suverenity, která je nekompatibilní s jakoukoliv formou státu (Marshall 2010: 10). Anarchokomunisté si představují společnost slouženou ze samostatně řídicích komun, které by mezi sebou spolupracovaly na základě dohody, sdílely by mezi sebou výrobní prostředky, každý člen by měl svobodný přístup ke zdrojům komuny a neexistovaly by zde peníze. Poslední směr, anarchičtí syndikalisté, zastávají myšlenku, že sociální změna a nová, samostatně spravující se společnost, může nastat pouze skrze odbory. Mezi důležité zásady anarchosyndikalismu patří dělnická solidarita a přímá akce včetně generálních stávek (Anarchy101 Q&A 2007).

Hlavním a nejvyšším cílem anarchismu obecně je vznik takové společnosti, která bude svobodná a která umožní všem lidem uvědomit si svůj plný potenciál. Toho různé směry anarchismu chtějí dosáhnout odlišnými způsoby. Co ovšem mají všechny společné, je to, že odmítají legitimitu vlády či státu, vystupují tedy proti existenci jakékoliv politické autority, a zavrhují jakoukoliv formu hierarchie a dominance (Marshall 2010: 3). Vystupují tedy i proti kapitalismu, patriarchátu a extremistickým ideologiím jako fašismus, nacionalismus a bolševismus (Charvát 2007: 112). Anarchisté si společnost představují jako federaci slouženou z dobrovolných jednotek tvořených rovnocennými a svobodnými individui. Tato společnost by zároveň měla být decentralizována a samostatně řízená (Marshall 2010: 3).

1.3 Stručná historie (ultra)levicového terorismu

O teroru jako o extrémní politické akci, která využívá násilí (případně hrozby násilí), se dá hovořit od roku 1793, kdy v rámci Velké francouzské revoluce převzal ve

Francii moc Maxmilián Robespierre, který nastolil tzv. jakobínskou diktaturu trvající do roku 1794 (Waisová 2003: 132, Zalman 2014). V tomto případě šlo o státní terorismus, pro který bylo typické násilné jednání vlády s tehdejší politickou opozicí.

V 18. a 19. století došlo ke změně formy terorismu. Většina teroristických akcí nebyla prováděna ze strany států, ale naopak ze strany jednotlivců či skupin (převážně anarchistických, nacionalistických a nihilistických), které usilovaly o změnu vládnoucího režimu, a to převážně skrze atentáty na důležité politické osobnosti. Tuto taktiku často využívali převážně jednotlivci nebo skupiny hlásící se k anarchistické ideologii. Jako příklad anarchistických teroristických akcí lze uvést atentát na francouzského prezidenta Sadi Carnota v roce 1894, o tři roky později byli anarchisty zavražděni i španělský ministerský předseda Antonio Cánovas či rakouská císařovna Alžběta (Waisová 2003: 132).

Významnou levicovou skupinou působící v 80. letech 19. století byla ruská Narodnaja volja, která stavěla na socialistické ideologii a jako úhlavního nepřítele označila tehdejší vládu a kapitalismus. Organizace po vládě požadovala uvolnění určitých politických svobod (např. plnou svobodu slova, svobodu shromažďování), zrušení stávajícího zřízení a předání veškeré půdy do rukou rolníků. Těchto svých cílů chtěla skupina dosáhnout vraždou několika významných představitelů tehdejšího politického zřízení, které by vedly k vyvolání všeobecného povstání. Ve skutečnosti ovšem Narodnaja volja využívala taktiku atentátů na hlavní ruské politické reprezentanty, které tak chtěla donutit ke splnění požadavků skupiny. Jejich nejúspěšnější akce se odehrála 1. 3. 1881, kdy se po několika neúspěšných pokusech podařilo organizaci uskutečnit atentát na ruského cara, který při útoku zemřel (Svoboda 2006: 165-178).

V Rusku hrál ultralevicový terorismus svou roli i v 1. polovině 20. století především ve formě revolučního terorismu, který prosazoval Vladimír Lenin společně se Lvem Trockým. Lenin vydal v roce 1906 dílo Partyzánská válka, ve kterém hovoří o nutnosti využití teroru proti kritikům bolševické revoluce, ovšem bez plýtvání silami proletariátu a s přihlédnutím na situaci dělnického hnutí a smýšlení mas. Podle Lenina byl revoluční terorismus důležitou součástí minimálně počáteční fáze proletářské revoluce a diktatury proletariátu. S Leninovými myšlenkami souhlasil i Trockij, který revoluční terorismus prováděl v praxi, obhajoval ho před jeho kritiky a zdůrazňoval, že je nutný pro boj proti bílému teroru a pro dosažení konečného cíle revoluce. Komunistický teror se uplatnil i po nástupu bolševiků k moci, během následující

občanské války a i po nástupu Stalina do čela SSSR v 50. letech 20. století (Mareš 2005: 68-69).

K dalšímu rozvoji levicového terorismu došlo v druhé polovině 20. století díky studené válce a anti-kolonialistickému hnutí (Zalman 2014). Dříve kolonizované země Třetího světa usilovaly o nezávislost, to jim ovšem často komplikoval fakt, že většina těchto států byla etnicky různorodá, což způsobovalo problémy při vytvoření jakékoliv vlády. Často se moc dostala do rukou pouze jedné etnické skupiny, což vyvolávalo odpor u skupin ostatních, které v mnoha případech neváhaly využít teroristické metody za účelem získání podílu na vládnutí (Waisová 2003: 133). Tyto skupiny tedy v sobě často kombinovaly nacionalistický terorismus s pravicovou či levicovou (socialistickou) orientací na základě toho, ze kterého státu jim byla poskytována podpora (Spojené státy americké, Rusko) (Waisová 2003: 133, Zalman 2004).

V evropském měřítku se ultralevicový terorismus nejvýrazněji projevil především v 70. a 80. letech 20. století. Tento druh terorismu vznikl hlavně v 60. letech ve státech jižní a západní Evropy jako důsledek sociálního a protestního levicového studentského hnutí. Vycházel z marxismu-leninismu, který byl v určitých případech doplněn o myšlenky dalších ideologií (např. maoismu či nové levice). Většina skupin také spolupracovala s dalšími teroristickými organizacemi (převážně palestinskými a jinými antikapitalistickými hnutími) a některé z nich byly podporovány komunistickými tajnými službami (Mareš 2006: 115).

Jako nejvýznamnější představitele evropského ultralevicového terorismu lze označit italské Rudé brigády a německou Frakci rudé armády. Rudé brigády se zformovaly v září 1970 ještě pod názvem Rudá brigáda, k označení množným číslem skupina přešla až o rok později. Výchozí ideologií Rudých brigád se stal marxismus-leninismus, inspirovaly se také ve velké čínské revoluci a latinskoamerické městské guerille. První větší akci provedla skupina v roce 1974, kdy několik brigadistů uneslo soudce Maria Sossiho. Ten byl sice i přes počáteční výhrůžky smrti po více než měsíci propuštěn, celá akce ovšem přinesla RB národní publicitu. Ve stejném roce ovšem došlo k zatčení hlavních představitelů Rudých brigád a do čela se dostal Mario Moretti, pod jehož vedením došlo k značné proměně skupiny, především v rozhodnutí vedení boje proti italskému státu. Pravděpodobně nejznámější akce s největšími důsledky se uskutečnila 16. března 1978, kdy představitelé RB unesli Alda Moru, předsedu Křesťanské demokracie. Po téměř dvou měsících věznění, kdy italská vláda odmítla přistoupit na podmínky teroristů, byl Mora zastřelen. I přesto, že se po této akci policie

na skupinu výrazně zaměřila, příliš ji to neohrozilo v jejím působení. RB v ten samý rok spáchali dalších pět politických vražd. Postupně ovšem začalo docházet k rozkolu mezi jednotlivými buňkami Rudých brigád, což v roce 1981 vyústilo k formálnímu rozpadu této skupiny (Strmiska 2000: 19-50).

Druhá významná organizace, Frakce rudé armády oficiálně vznikla v Německu v roce 1970, její počátky se ovšem dají vystopovat už do roku 1968. Činnost FRA by se dala rozdělit do tří generací, přičemž ta první fungovala pouze do roku 1972. Skupina v této době provedla pod vedením novinářky Ulrike Meinhofové několik bombových útoků a zorganizovala několik únosů, ovšem v roce 1972 bylo jádro skupiny pozatýkáno a sama Meinhofová spáchala ve vězení sebevraždu. Poté nastoupila na scénu druhá generace FRA tvořena převážně do té doby ne tak významnými členy, ze kterých se zformovalo nové vedení. Jako nejznámější teroristická akce skupiny je označován únos průmyslníka s nacistickou minulostí Hanse-Martina Schleyera z roku 1977. Po odmítnutí požadavků skupiny (propuštění první generace členů FRA) se palestinská skupina rozhodla na podporu jejich věci unést civilní letadlo německé společnosti Lufthansa. Po několika dnech zadržování rukojmí, byli cestující osvobozeni německým speciálním komandem a únoscí byli zastřeleni. Jako reakce na tuto událost spáchali vůdci první generace RAF ve vězení sebevraždu. Na to Frakce rudé armády zareagovala zastřelením uneseného Schleyera. Po této akci se zvýšil tlak německé policie na skupinu, došlo k sérii zatýkání a koncem 70. let byla druhá generace zničena. Ihned se ovšem zformovala generace třetí, která prováděla soustavnou teroristickou činnost až do počátku 90. let. Skupina ukončila svou činnost v roce 1998 (Mareš 2006: 115-117).

V důsledku rozvoje ultralevicového terorismu zformovali Ragin a Becker ve své knize hypotézu, že „západní ultralevicový terorismus se převážně týkal společností, které před zavedením demokracie, vzniklé následkem vojenské porážky, zažily totalitární vládu“ (1992: 167). Poté ale také uvedli, že tato hypotéza by fungovala na země jako Itálie, Japonsko a Západní Německo, ale že v 80. letech 20. století přestala platit z důvodu vzniku ultralevicových teroristických organizací v zemích jako Francie, Belgie či Řecko (Becker, Ragin 1992: 167).

Jako konec „zlatého věku“ ultralevicového terorismu lze považovat pád komunismu v Evropě na konci osmdesátých let. I přesto se některé východo- a středoevropské skupiny (především anarchistické a autonomní scény) inspirovaly tímto druhem terorismu, ovšem převážně v rétorické rovině (Mareš 2006: 113, 119).

2. Japonská rudá armáda

Teroristická skupina Japonská rudá armáda (Japanese Red Army, Nihon Sekigun, zkráceně JRA), do roku 1974 vystupující pod jménem Arabská rudá armáda (Arabu Sekigun, ARA) (Steinhoff 2015: 19), vznikla v roce 1971 v Libanonu jako mezinárodní odnož Frakce rudé armády. Od tohoto hnutí se ARA definitivně oddělila na jaře 1972, kdy Fusako Shigenobu, vůdkyně této organizace, obdržela několik telefonátů z Japonska informující jí o vraždě členů Sjednocené rudé armády, mezi kterými byla i Shigenobina nejlepší kamarádka Mieko Toyama. Krátce nato vydala Shigenobu se svým manželem Takeshim Okudairou prohlášení o odtržení od Frakce rudé armády (Steinhoff 1989: 725, Steinhoff 1996: 315).

2.1 Historie

V některých publikacích o JRA se můžeme dočíst, že název této organizace bývá zaměňován s Frakcí rudé armády (Red Army Faction, Sekigun-ha), Keihin Ampo Kyoto (Kakumei Saha) a Sjednocenou rudou armádou (United Red Army, Rengo Sekigun). Ačkoliv mají všechny tyto organizace hodně společného, nejedná se o jednu a tu samou skupinu. Následující kapitoly se tedy bude věnovat popisu těchto organizací a také příčinami vzniku a šíření studentského levicového hnutí, které vyústilo mimo jiné právě ve vznik výše zmíněných skupin.

2.1.1 Vznik japonského studentského hnutí a poválečné Japonsko

Kořeny japonského studentského hnutí se dají vysledovat už do období po první světové válce, kdy byli mladí Japonci ovlivněni na jedné straně demokratickými ideály Woodrowa Wilsona a na straně druhé ruskou revolucí a marxistickými myšlenkami. Postupně začaly na mnoha japonských univerzitách vznikat sociálně vědní studijní skupiny, které diskutovaly o těchto nových myšlenkách, a také začaly spolupracovat se socialistickým odborovým hnutím. Těchto skupin si všimla i japonská vláda a ve 30. letech spoustu těch, které se jevíly jako komunistické, zakázala. Zároveň posílila svůj dohled nad vzděláváním a v roce 1926 například zavedla vojenské školy pro mladé, které byly povinné pro chlapce nechodící na střední školu, což se ukázalo jako důležitý krok po vstupu Japonska do druhé světové války.

26. července 1945 došlo ke schůzce Spojenců, kteří měli rozhodnout o osudu Japonska a podobě okupační politiky (Farrell 1990: 35-36). Výsledkem těchto jednání

bylo mimo jiné i přijetí nové ústavy, jejímiž nejvýznamnějšími změnami bylo přesunutí suverenity z rukou císaře do rukou lidu, vytvoření parlamentní demokracie, vzdání se práva na vyhlášení války a zavedení občanských svobod jako svoboda slova či volební právo pro ženy (Asia for Educators © 2009). Zároveň bylo ustanoveno, že americká okupace bude trvat do té doby, než bude Japonsko schopné vytvořit mírovou a demokratickou vládu založenou na vůli lidu.

15. srpna 1945 Japonsko oznámilo, že přijalo veškeré podmínky kapitulace. S tím se nedokázalo smířit několik skupin tvořených převážně mladými lidmi, kteří, často i ozbrojeni, vešli do ulic, provolávali vlastenecká hesla a svůj hněv mířili převážně proti policii a japonským politikům, kterým zapalovali domy, a dokonce obléhali dům japonského premiéra. Odmítali také přilet amerického generála Douglase MacArthura, který přiletěl do Japonska za účelem transformace této země v demokratický stát podle amerického vzoru. Jeho hlavním cílem bylo zavedení hodnot jako svoboda, tolerance a spravedlnost do japonského systému, dále i přes odpor japonské vlády osvobodil všechny politické vězně včetně komunistů, zakázal propagaci šintoismu a zavedl boj proti Zaibacu⁴. MacArthur chtěl dosáhnout svých cílů převážně skrz rozsáhlé reformy v oblasti vzdělávání, protože věřil, že aby tyto hodnoty v japonské společnosti dostatečně zakořenily, musely být vštěpeny převážně mladé generaci (Farrell 1990: 31, 34-40). Součástí nových školních reforem bylo například důraz na jednotlivce, rozšíření povinné školní docházky z šesti let na devět a pravděpodobně nejdůležitější změna se týkala univerzit, jejichž správa byla přesunuta z rukou vlády do rukou ředitelů, kteří veškeré záležitosti týkající se školy řešili akorát s jednotlivými fakultami (Michihiro 1970: 37-41).

Vzdělání na prestižních univerzitách bylo v Japonsku velice důležité jak pro studenty, tak jejich rodiče. Ti, kteří ovšem náročnými přijímacími zkouškami neprošli, se ocitli mimo skupinu studentů úspěšných a cítili se tak izolování od společnosti. Stejný pocit měla ovšem i většina těch, kteří se na univerzitu dostali, jelikož MacArthurův důraz na jednotlivce způsobil, že nedocházelo téměř k žádnému kontaktu mezi fakultou a studenty a zrušena byla i většina studentských spolků. Kvůli potřebě zapadnout a být součástí nějaké skupiny, která byla v japonské společnosti hluboce zakořeněna odjakživa, začali žáci v letech 1946-47 zakládat na univerzitách samosprávná sdružení (Farrell 1990: 40-42).

⁴ Zaibacu je označení pro rodinné monopolní koncerny, které byly dle MacArthura spoluzodpovědné za destrukci Japonska a jeho vstup do války (Farrell 1990: 37).

Dalším problémem MacArthurových reforem byly podmínky, za kterých k nim došlo. Ekonomická situace v poválečném Japonsku byla značně bídná a většina univerzitních budov byla zničena. Nově vzniklé veřejné univerzity dle amerického vzoru neměly dostatek peněz na potřebné vybavení a ještě horší byla situace u univerzit soukromých, které nepobíraly žádné dotace od státu. Z tohoto důvodu musely navýšit školné a také počet přijímaných studentů, což opět vedlo ke kritice neosobního přístupu univerzit k žákům a výsledkem této politiky byl mnohem větší počet absolventů, než japonský trh potřeboval (Farrell 1990: 42-44).

2.1.2 Zengakuren

Už od počátku americké okupace MacArthur podporoval japonskou mládež v diskuzi o politických, náboženských a občanských svobodách, což mladí Japonci přijali s nadšením. Velmi brzy se zaměřili na otázky vzdělávání a vyžadovali větší podíl na rozhodování záležitostí týkající se jejich škol (Farrell 1990: 45). Jejich prvním úspěchem byl v roce 1947 vznik studentského samosprávného spolku na velmi prestižní Tokijské univerzitě, která tomuto sdružení přenechala rozhodující pravomoci nad kolejemi a menzami. Každý student se při vstupu na univerzitu automaticky stal členem tohoto spolku. Postupně se tato sdružení rozšiřovala na další univerzity, což v letech 1946-47 vedlo k potřebě sjednocení těchto spolků pod jednu organizaci (Michihiro 1970: 44-45).

Stalo se tak 18. září 1948, kdy vznikla organizace pojmenovaná Zengakuren (zkratka ze Zen Nihon Gakusei Jichikai Sorengo, v překladu Všejaponská federace studentských samosprávných spolků)⁵ (Michihiro 1970: 48). Zengakuren se začal velmi rychle orientovat doleva a sympatizovat s Japonskou komunistickou stranu (JCP), čehož strana využila a postupně na univerzitních kampusech zakládala komunistické buňky. Časem JCP pronikla i do vedení Zengakurenu, kdy všechny významné funkce v této studentské organizaci zastávali členové komunistické strany.

Zengakuren začal být brzy vnímán jako radikální levicová organizace napojená na Japonskou komunistickou stranu, jejímž cílem bylo šíření komunistických myšlenek do japonského vzdělávacího systému (Farrell 1990: 46-47). To ovšem vyvolalo obavy jak u japonské, tak americké vlády, které daly vzniknout novému zákonu zakazujícímu využití univerzit jako center politického boje. To vyvolalo obrovské nenávistné reakce u

⁵ V roce 1948 Zengakuren zaštiťoval 266 spolků s celkovým počtem 222 581 studentů, tedy asi 60 % všech japonských studentů (Farrell 1990: 67).

studentského hnutí a v květnu 1949 došlo k demonstracím, kterých se zúčastnilo přes 200 000 studentů pod vedením Zengakurenu. Výsledkem těchto studentských snah bylo zrušení výše zmíněného zákona (Michihiro 1970: 48, 52-53). I přesto se MacArthur dále snažil potlačit šíření komunistického hnutí a to především propuštěním komunistických učitelů a studentských aktivistů, což opět vyvolalo odpor u studentského hnutí, a také to značně otřásl vírou mladých Japonců v americké demokratické ideály. V roce 1952 došlo k další vlně nepokojů, kterých se zúčastnili nejen studenti, ale také dělníci, a při kterých došlo k několika úmrtím, zraněním a zatčením (Farrell 1990: 48-50).

Postupně začalo docházet ke sporům mezi jednotlivými členy Zengakurenu a i mezi Zengakurenem a Japonskou komunistickou stranou⁶, kdy v roce 1957 představitelé studentské organizace na svém desátém sjezdu oznámili nutnost odloučení od JCP a vytvoření nezávislé skupiny (Michihiro 1970: 68-69).

2.1.3 Komunistická liga

Komunistická liga (Communist League, Kyōsanshugisha Dōmei), často nazývána také Bund, vznikla 10. prosince 1958 jako reakce na názorové rozdíly mezi členy Zengakurenu a Japonské komunistické strany (RSM Toronto 2011, Hasegawa 2003) a také jako reakce na projev Nikity Chruščova, který pronesl v roce 1956 na XX. sjezdu KSSS, ve kterém kritizoval praktiky svého předchůdce Stalina (Mahdal 2011). Zakládající členové byli Shima Shigeo a Ikuta Koji, představitelé Zengakurenu a Japonské komunistické strany, kteří nesouhlasili s politikou těchto dvou organizací (RSM Toronto 2011, Hasegawa 2003). Bund, stejně jako většina levicových spolků kritizujících JCP, přijal jako svou hlavní ideologii trockismus.

Komunistická liga se stala středem protestů, které se odehrály v letech 1959 a 1960 a které byly namířené proti ratifikaci Smlouvy o vzájemné spolupráci a bezpečnosti mezi Japonskem a Spojenými státy americkými (nazývána zkráceně Ampo⁷). Smlouva byla podepsána v roce 1951 v San Franciscu a na začátku roku 1960 lehce pozměněna⁸ (Holmberg 2011). Jejimi hlavními body byly rozvoj přátelských mezinárodních vztahů, budoucí ekonomická spolupráce, ale také pokračující přítomnost

⁶ Hlavním sporem byla sebekritika Japonské komunistické strany, která odmítla nadále používat násilné metody a prohlásila, že Japonsko ještě není dostatečně zralé pro revoluci, což mnoho studentům, kteří byli JCP naprosto oddáni, připadalo jako zrada (Hasegawa 2003).

⁷ V některých zdrojích lze najít tuto smlouvu pod názvem Anpo viz např. Holmberg 2011 či Jesty © 2012.

⁸ Pravděpodobně nejdůležitější změnou bylo odstranění části, která umožňovala Spojeným státům americkým zasahovat do japonských vnitřních politických záležitostí (Holmberg 2011).

amerického vojska na japonském území z důvodu „příspěví k bezpečnosti Japonska a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti na Dálném východě“ (Ministry of Foreign Affairs of Japan © 2014) a byla navržena tak, že každých deset let mělo dojít k její revizi (Kelman 2001: 78). Hlavním problémem této smlouvy byl dle odpůrců článek číslo 6 hovořící o přítomnosti amerických vojsk na japonském území, který podle nich výrazně omezoval suverenitu státu (Holmberg 2011, Kelman 2001).

Bund společně s dalšími organizacemi (např. Zengakurenem) zorganizoval v listopadu 1959 pochod na japonský parlament, dále se v lednu 1960 pokusili překazit odlet japonského premiéra Kishiho do USA, kde měl podepsat již zmíněnou smlouvu, a 26. dubna byl organizátorem největší protestní akce proti ratifikaci Ampo, které se zúčastnilo přes 30 000 studentů. Celá kampaň vyvrcholila 15. června generální stávkou a nejzuřivějším pokusem studentů o vtrhnutí do parlamentu, tuto akci ovšem překazila japonská policie. Došlo zde ke střetu se studenty, který skončil smrtí japonské studentky a zraněním více jak 1000 lidí.

18. června 1960 byla smlouva ratifikována japonským parlamentem, což zapříčinilo finální shromáždění více jak 80 000 studentů před budovou parlamentu⁹. Na organizaci této akce se Bund ovšem už téměř nepodílel, což bylo zapříčiněno převážně zklamáním z neschopnosti spolku zabránit ratifikaci smlouvy mezi USA a Japonskem. V červenci roku 1960 se konal pátý sjezd Komunistické ligy, kde byli lídři Bundu podrobeni velké kritice hlavně z důvodu nezabránění přijetí Ampo, a postupně došlo k rozpadu organizace na několik menších frakcí (Hasegawa 2003, Steinhoff 2007).

V červenci 1965 došlo k pokusu o znovusjednocení jednotlivých frakcí vzniklých z bývalého Bundu, a to v Komunistickou ligu - Jednotnou frakci. Ačkoliv byla skupina zpočátku úspěšná a na chvíli si zachovala svoji jednotu, v roce 1969 došlo k dalším vnitřním rozporům, a to především kvůli tomu, jakým směrem by se měl ubírat budoucí boj. Skupina soustředící se v regionu Kansai (převážně v městech Ósaka a Kjóto) zastávala názor, že přišel konečně čas provést v Japonsku revoluci, s čímž ovšem nesouhlasilo uskupení se sídlem v Tokiu. Na to kansajská skupina zareagovala v roce

⁹ Velice problematický byl i proces, díky kterému došlo k ratifikaci smlouvy v japonském Parlamentu. Aby se tak stalo, stačilo, aby smlouva prošla dolní komorou a do třiceti dnů by byla automaticky ratifikována i komorou horní. Opozice ovšem dlouho dobu bránila hlasování o ratifikaci a 19. května dokonce zablokovala předsedu sněmovny v jeho kanceláři, aby nemohl hlasování vyhlásit. Na to zareagovali předsedové konzervativních stran, kteří zavolali policii, a ta po příjezdu vyvedla všechny opoziční poslance z parlamentu. Poté už konzervativním poslancům nic nebránilo v uskutečnění hlasování a smlouva během několika minut prošla dolní komorou. I z tohoto důvodu, jakým Ampo prošla dolní komorou, vypukly ihned den po hlasování další masivní demonstrace (Jesty © 2012).

1969 vytvořením vlastní organizace s názvem Frakce rudé armády (RSM Toronto 2011).

2.1.4 Frakce rudé armády

Frakce rudé armády (zkráceně RAF) byla extremistická skupina, která vznikla oddělením od Komunistické ligy v létě roku 1969, a aktivní byla až do roku 1972 (Steinhoff 1989: 725). V této organizaci se soustředili převážně studenti, kteří měli pocit, že jakákoliv sociální a politická změna se mohla odehrát pouze s použitím násilí. Členi této skupiny se nesoustředili pouze na protest proti politikám univerzit nebo japonské vládě (Gallagher 2003: 10), jejich hlavním cíle bylo současně probíhající světová revoluce, jejíž ideologie vycházela z Trockého, a která měla být uzpůsobena tehdejší situaci ve světě. Frakce rudé armády tvrdila, že revoluce už začala, a to jako série lokálních revolučních akcí po celém světě. RAF se chtěla podílet na provedení revoluce v Japonsku, ale byla také připravena poslat své členy kamkoliv na světě, aby se mohli podílet na revolučních aktivitách i jinde než v rodné zemi (Steinhoff 1989: 729). Celosvětové revoluce chtěli tedy dosáhnout svržením japonské vlády, převzetím moci a následnou pomocí revolucionářům po celém světě, aby následovali jejich příkladu.

Na konci 60. let měla mít skupina dle vlastních slov až 400 členů po celé zemi, přičemž 150 z nich tvořilo oddané jádro, které si pevně stálo za myšlenkou ozbrojené celosvětové revoluce. Té chtěli tito členové dosáhnout například únosem tehdejšího japonského předsedy vlády Eisaka Satou¹⁰, o který se nakonec ani nepokusili, jelikož na takovou akci neměli dostatečný trénink a disciplínu. Aby se na podobné činy mohli v budoucnosti lépe připravit, zorganizovala Frakce rudé armády 3. listopadu 1969 svou první tréninkovou schůzi na chatě v horské oblasti Daibosatsu. Jelikož si RAF nebyla schopna kvůli striktním zákonům platícím v té době v Japonsku opatřit zbraně, trénink se soustředil převážně na výrobu a odpalování trubkových bomb. V té době byla už skupina pod policejním dohledem a neschopnost členů utajit uspořádání zmíněného tréninku vyústila v rozsáhlé zatčení 53 z nich (Gallagher 2003: 10-13). Jedním z důsledků této akce bylo rozhodnutí zbývajících členů organizace, že je pro ně nemožné získat potřebný trénink přímo v Japonsku. Tato skutečnost vyústila v únos letu

¹⁰ Eisaka Satou byl japonským premiérem v letech 1964-1972, byl také držitel Nobelovy ceny za mír z roku 1974 (Nobelprize.org © 2016).

351 japonských aerolinek, který dostal Frakci rudé armády do povědomí celého Japonska (RSM Toronto 2011).

Tuto teroristickou akci uskutečnila RAF 31. března 1970 na letu japonských aerolinií směřujícím z Tokia do Fukuoky, známého pod jménem Yodo-go. Devět členů Frakce rudé armády, kteří byli ozbrojeni japonskými meči, bombami a ocelovými trubkami, vzalo za rukojmí všech 129 lidí na palubě letadla (122 cestujících a 7 členů posádky) a požadovalo po pilotovi, aby změnil cíl letu z Fukuoky na Severní Koreu. Po té, co únosci propustili některá rukojmí na letištích ve Fukuoce a Soulu, přistálo letadlo 3. dubna 1970 na letišti v Pchjongjangu (National Police © 2011). Skupina si jako svou cílovou destinaci vybrala Severní Koreu právě proto, že věřila, že se zde „naučí nové taktiky k provedení světové revoluce“ (O' Ballance 1979: 148), a také protože nebyla schopna unést letadlo, které by dolétlo do vzdálenější země. Japonští únosci chtěli poté z KLDK pokračovat na Kubu, lidová demokratická republika měla ovšem s únosci jiné plány a umístila je do převýchovných táborů, kde o nich nikdo dlouho neslyšel (Steinhoff 2007).

I přesto, že plánovaný únos byl úspěšný, čelila Frakce rudé armády několika problémům. Někteří klíčoví členové organizace byli na palubě letadla, které přistálo v Severní Koreji, a proto nebyli schopni účastnit se dalších akcí v Japonsku. Dalším problémem byla policie, která skupinu pečlivě sledovala a vynaložila velké úsilí na to, aby proti ní ostře zasáhla. V této snaze byla poměrně úspěšná a několik členů organizace brzy skončilo ve vězení. Jedním z členů, kteří se zatčení vyhnuli, byla Shigenobu Fusako, pozdější vůdkyně Japonské rudé armády, která byla vyslána do Libanonu, kde utvořila spojení s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, která částí členů rudé armády poskytla guerillový trénink (Farrell 1990: VII-IX, Steinhoff 1989: 729).

Dalšími známými postavami tohoto hnutí byli zakladatel a vůdce Takaya Shiomi, který původně pracoval v Bundu, kde působil jako organizátor a administrativní pracovník (Steinhoff 1989: 729), a Tsuneo Mori, který pozici vůdce Frakce rudé armády převzal po Shiomiho zatčení v březnu 1970 (Steinhoff 1996: 308) a kterému bude věnován větší prostor v kapitole o Sjedinené rudé armádě.

2.1.5 Keihin Ampo Kyōtō

Organizace Keihin Ampo Kyōtō¹¹ (KAK) byla v Japonsku aktivní mezi lety 1968 až 1970 (Steinhoff 1989: 725). Anglický překlad zkratky jména této skupiny, Tokyo-Yokohama Anti-Security Treaty Joint Struggle Committee (Steinhoff 1996: 321), odkazuje na Smlouvu o vzájemné spolupráci a bezpečnosti mezi Japonskem a Spojenými státy americkými (viz kapitola Komunistická liga). Hnutí se zformovalo mimo jiné na protest proti další revizi Ampo, která se měla podepsat v roce 1970 a jejímž hlavním obsahem v této době byla dohoda o navrácení ostrova Okinawy, který byl několik let pod správou USA (Kelman 2001: 106). Dále skupina vystupovala proti stále přítomným vojenským základnám v Japonsku (Steinhoff 2007).

Nejvýznamnější postavou tohoto hnutí byla jeho vůdkyně, dvaceti sedmiletá Hiroko Nagata. Její dětství bylo naprosto bezproblémové, rodiče jí dali vše, po čem toužila, a na střední škole patřila mezi nejlepší žáky. Ve studiu pokračovala na Kyoritsu Pharmaceutical College, protože se chtěla stát farmaceutkou jako její matka. Původně se hlásila na školu prestižnější, ale neprošla přijímacími zkouškami, což na ni mělo obrovský vliv vzhledem k tomu, za jak důležité bývá vzdělání na významných univerzitách v Japonsku považováno. Před vstupem na vysokou školu prohlašovala, že ji politika vůbec nezajímá, po nástupu na univerzitu se tento její postoj ovšem výrazně změnil. Nagata byla také feministka, což se promítlo do celého hnutí, které přijalo marxisticko-feministickou pozici, a které tedy bojovalo nejen za světovou revoluci, ale i za osvobození žen ze společnosti, které dominovali muži.

Keihin Ampo Kyōtō byla také více nacionalistická než Frakce rudé armády. Co se týče útoků, ty hnutí soustředilo převážně proti vojenské přítomnosti Spojených států v Japonsku (Farrell 1990: 3-5). Skupina neměla velký úspěch v obstarávání peněz, vlastnila ovšem zbraně potřebné pro provedení revoluce, které si opatřila díky úspěšnému přepadení obchodu se zbraněmi, kterou provedli na začátku roku 1971 (Steinhoff 1992: 196). Těch se na druhou stranu nedostávalo Frakci rudé armády, která ovšem neměla problémy s financemi, které získala díky úspěšným bankovním loupežím (Farrell 1990: VIII, Steinhoff 1996: 308). Z těchto důvodů došlo v roce 1971 k zcela racionálnímu spojení výše zmíněných dvou skupin ve Sjednocenou rudou armádu (Steinhoff 1989: 725).

¹¹ Oficiální název této organizace byl Nihon Kyōsantō Kakumei Saha, (v anglickém překladu Japan Communist Party Revolutionary Left Faction), skupina byla ale spíše známá pod jménem Keihin Ampo Kyōtō (Steinhoff 1996: 301, 321).

2.1.6 Sjednocená rudá armáda

Sjednocená rudá armáda (URA) vznikla v prosinci 1971 a v Japonsku byla aktivní do března 1972 (Steinhoff 1989: 725). Jak už je zmíněno výše, toto hnutí vzniklo spojením Frakce rudé armády a Keihin Ampo Kyōtō ze zcela pragmatických důvodů, a to z nedostatku peněz na straně KAK a nedostatku zbraní na straně RAF. K vyjednávání o sjednocení došlo už na podzim roku 1971, kdy se Kakumei Saha přesunula do opuštěné chaty v prefektuře Gunma, kam pozvala i několik členů Frakce rudé Armády. Vůdce této skupiny Tsuneo Mori neměl původně o spojení zájem, ale poté, co uviděl arzenál zbraní Keihin Ampo Kyōtō, a také kvůli nedostatku vlastních členů, nakonec souhlasil. K oficiálnímu sloučení ve Sjednocenou rudou armádu došlo v prosinci 1971 ve zmíněné odlehlé chatě.

Vůdci tohoto nového hnutí se stali Tsuneo Mori a Hiroko Nagata. I přes navenek vypadající stejné postavení, byl Mori nadřazenější, a to hlavně díky jeho kritickým schopnostem. Mori byl velmi obratný ve zpracovávání revolucionářské teorie a byl vždy schopný přinést ideologické vysvětlení všech akcí, které skupina provedla. Naopak Nagata uměla obdivuhodně pronášet veřejné projevy a psát teoretická prohlášení. I přesto, že se Mori se naoko tvářil, že si jsou s Nagatou rovni (a to i po jeho zatčení), ve skutečnosti chtěl být jediný u moci a převzít plné vedení nad částí skupiny, která dříve tvořila Keihin Ampo Kyōtō (Steinhoff 1992: 196-197). V době své největší slávy tvořilo tvrdé jádro Sjednocené rudé armády asi 30 členů a dalších zhruba 100 lidí skupinu aktivně podporovalo (O'Ballance 1979: 149).

Velkým tématem Sjednocené rudé armády bylo sexuální chování. Členi, kteří byli před sloučením součástí Frakce rudé armády, měli spíše tradiční pohled na vztahy mezi ženami a muži. Ženy nebyly brány jako bojovnice, ale pouze jako podporovatelé mužů, jelikož boj byl čistě jejich záležitostí. Z pohledu revolucionářské doktríny nebyly sexuální vztahy zakázané. Odlišná situace byla u těch, kteří přišli z hnutí Keihin Ampo Kyōtō, které bylo značně feministické. Tito členi měli podřídit sexualitu jejich věci a soustředit se pouze na revoluci (Farrell 1990: 10).

Sjednocená rudá armáda se „proslavila“ převážně díky vraždám svých vlastních členů a držení rukojmí na chatě Asama Sansō. Během svého působení v KAK byli členi skupiny několikrát důkladně vyslýcháni a testováni ohledně svých motivů a tužeb, a to z toho důvodu, aby prokázali, že netrpí nedostatkem zápalu pro revoluci a boj. Neexistovala ovšem žádná definice, které by určila, jak se ten pravý zápal pozná, nebo seznam schopností, které by měl pravý revolucionář mít. Ve většině případů to

posuzovali pouze Nagata a Mori, což vyústilo ve vraždy 14 členů Sjednocené rudé armády. První dvě oběti se jmenovali Yasuko Hayaki (21 let) a Shigenori Mukaiyama (21 let), kteří chtěli z hnutí odejít, a Mukaiyama chtěl dokonce o své zkušenosti s URA sepsat knížku. To nemohli ostatní členi dopustit, a proto byli oba v srpnu 1971 uškrceni a pohřbeni. Další obětí Nagaty a Moriho byl Mitsuo Ozaki (21 let), bývalý člen KAK, který byl obviněn z toho, že prozradil místo, kde byly ukryty zbraně a také z toho, že selhal v prokázání pravé revolucionářské síly. Po něm následoval Ryuzaburo Shindo (22 let), bývalý člen RAF, který se provinil flirtováním se ženami, což se neslučovalo s morálkou pravého revolucionáře. Další čtyři členi byli zavražděni na chatě, kde měla URA naplánovanou schůzi a trénink. Yoshitaka Kato (22 let) a Kazuko Kojima (22 let) byli obviněni z toho, že mají mezi sebou romantický vztah, což bylo opět bráno jako nedostatek oddanosti k boji. Na chatě byli nuceni napsat úvahy o sobě a revoluci a následně byli oba vytáhnuti ven, kde je ostatní členi přivázali ke kůlům a nechali je umrznout. Podobný osud potkal i Mieko Toyamu (25) a Masatokiho Namekaty (22), které Nagata také obvinila z toho, že spolu měli poměr. Navíc Toyama byla dle Nagaty příliš ženská (nosila make-up), což považovala za nerevolucionářské. Jak Toyamu, tak Namekatu potkal stejný osud jako své spolubojovníky. Zavražděni byli dále Setsuko Otsuki (28) a Koichi Teraoka (24), kteří byli také milenci a veteráni Keihin Ampo Kyōtō. Nejdrastičtější byla smrt Michiyo Kaneko (23), která byla zavražděna v osmém měsíci těhotenství. Před svou smrtí byla opět přivázána v mrznoucím počasí ke kůlu a několikrát zmlácena. Během jejího mučení se ostatní členi dohadovali, zda mají provést císařský řez a nechat tak žít Kanečino dítě. I přesto, že se nakonec na jeho záchraně shodli, bylo už pozdě, jelikož Kaneko mezitím zemřela a s ním i její nenarozené dítě. Posledními oběťmi Sjednocené rudé armády byly Takeshi Yamada (27), Junichi Yamamoto (28) a Jun Yamazaki (21). Všichni tito lidé byli zabiti mezi lednem a únorem roku 1971 (Farrell 1990: 6-17, Shigematsu 2012: 141-142).

Sjednocená rudá armáda byla téměř od svého vzniku pod dohledem policie, která se usilovně snažila celou skupinu odhalit a zatknout. Úspěšná byla 17. února 1972, kdy konečně odhalila úkryt, ve kterém se členi URA schovávali. Policii se podařilo zatknout Nagatu a Moriho, pět členů (manžel Nagaty Hiroshi Sakaguchi, dva mladší bratři zavražděného Kato Yoshitaky, Kunio Bando a Masakuni Yoshino) ale uprchlo a 19. února se ukrylo se v malém městě Karuizawa v horské chatě pojmenované Asama Sansō, kde vzali jako rukojmí majitelku tohoto hotelu Yasuko Mutu. Během čtyřiaadvaceti hodin policie obklíčila celý hotel a snažila se s radikály vyjednávat, ti

ovšem odmítli jakoukoliv komunikaci. Obléhání trvalo až do 28. února, kdy se policie rozhodla na chatu zaútočit, zajmout útočníky a osvobodit rukojmí. Mezi policií a extremisty se spustila střelba, při které zemřeli dva policejní velitelé, ale i přes tyto ztráty byla mise úspěšná, rukojmí se bez zranění podařilo osvobodit a všech pět radikálů bylo zatknuto. Yasuko Muta strávila s extremisty 9 dní a stala se tak nejdéle zadržovaným rukojmím v moderních dějinách Japonska. Celou událost navíc živě vysílalo několik japonských televizí (Farrell 1990: 17-27).

Sjednocená rudá armáda se po zatčení téměř všech svých členů rozpadla na spoustu malých skupin, které měly všechny ve svém názvu „rudá armáda“ (O’Ballance 1979:149). Tsuneo Mori skončil ve vězení, kde se 1. ledna 1973 oběsil (Farrell 1990: 1-3). Hiroko Nagata byla v roce 1982 odsouzena k smrti, před vykonáním trestu ovšem zemřela v roce 2011 na rakovinu mozku (LiquiSearch © 2016).

2.2 Ideologie a strategie

Braní lidí jako rukojmí se ukázalo jako oblíbená taktika JRA především v 70. letech. Tato strategie je účinná díky tomu, že si lidé často představí sami sebe v situaci obětí a většinou obviňují vládu z toho, že nezvládla své občany ochránit a nebyla schopna těmto situacím zabránit. Je to také účinný nástroj vůči vládě, pro kterou vize několika desítek mrtvých občanů rozhodně není příznivá a snaží se této situaci ze všech sil zabránit (Farrell 1990: 230-231). Kromě věznění rukojmí bylo další oblíbenou taktikou JRA únos letadel či okupování ambasad. Účelem všech těchto aktivit bylo převážně získání celosvětové pozornosti, propuštění vězněných členů JRA a získání výkupného, které mělo Japonské rudé armádě pomoci financovat jejich aktivity (Box, McCormack 2004).

Co se týče ideologie této skupiny, hlavním cílem JRA bylo provedení světové revoluce proletariátem, boj proti buržoazii, americkému a japonskému imperialismu (Steinhoff 2015: 16-17, Farrell 1990: 203), a svržení japonské monarchie a vlády (Combs, Slann 2002: 102). Z roku 1974, kdy skupina přijala oficiální název Japonská rudá armáda, pocházejí dokumenty, ve kterých se píše: „My, Japonská rudá armáda (...), uskutečníme mezinárodní překvapivé útoky kdekoliv na světě za účelem osvobození našich zatčených spolubojovníků, což bude naše přispění ke světové revoluci, která má svrhnout buržoazii a imperialistické národy včetně japonského.“ (Steinhoff 2015: 19). O’Ballance ve své knize uvádí, že hlavní mravní zásada JRA zněla: „Musíš dokázat svou upřímnost ochotou zemřít“ (1979: 147).

Po navázání spolupráce s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny měla JRA problém skloubit svůj cíl světové revoluce s regionálním bojem PFLP (Box, McCormack 2004). Důsledkem toho bylo, že na začátku 80. let někteří členi začali zpochybňovat, zda Japonská rudá armáda skutečně svými činy pomáhá provést světovou revoluci a zda je schopna zorganizovat větší operaci bez pomoci PFLP a nájemných teroristů jako Sánchez známý pod jmény Carlos či Šakal. Někteří členi si také mysleli, že JRA se stala pouhou větví PFLP.

V létě 1981 vydala JRA publikaci s názvem Solidarita, ve které se psalo, že organizace uvažuje o ukončení ozbrojeného boje jako prostředku k dosažení světové revoluce, a to především z důvodu, že skupina měla pocit, že se tímto stylem vzdaluje od mas. Ve zprávě dále požadovali solidaritu mezi lidmi, neuvedli zde ovšem, jakou alternativní strategii by místo ozbrojeného boje přijali (Farrell 1990: 197-198).

V roce 1983 poskytla Fusako Shigenobu rozhovor japonskému novináři, ve kterém potvrdila, že se Japonská rudá armáda skutečně rozhodla vzdát cesty absolutního teroru a také přiznala, že se skupině nepodařilo získat nové členy a podporu veřejnosti tak, jak očekávala. Z tohoto důvodu se JRA měla začít soustředit na novou strategii. Pouze o pár měsíců později ovšem Shigenobu znovu ohlásila návrat k původní taktice, tedy ozbrojenému boji, a to kvůli neefektivitě nenásilných metod (Baudelaire 2011: 10). V červnu 1985 JRA vydala oznámení, že skupina „vidí budoucnost v neustávajícím boji proti americkému a japonskému imperialismu“ (Farrell 1990: 199) a že pro naplnění tohoto cíle bude hledat spojení s dalšími podobně smýšlejícími skupinami. Ve stejném roce také Shigenobu v rozhovoru pro arabské noviny Al Mustaqbal uvedla, že předchozí ideologické spory mezi členy JRA už jsou překonány, a že skupina je dostatečně jednotná a schopna dále prosazovat své cíle (Farrell 1990: 199-200).

Čtyři roky po posledním oznámení zemřel japonský císař Hirohito a při této příležitosti Shigenobu prohlásila, že je potřeba zintenzivnit boj proti japonskému imperialismu. Ve stejném roce poskytla další rozhovor, ve kterém slíbila, že „přijde den, kdy lidé z celého světa, včetně Číňanů, Jihokorejců a Filipínců, povstanou. Až se toto stane, Japonsko nezůstane opodál a Japonská rudá armáda bude připravena k boji.“ (Farrell 1990: 219).

Po jejím zatčení v roce 2000, kdy se Shigenobu vrátila do Japonska, prohlásila, že důvodem jejího návratu bylo „vytvoření podmínek pro vedení boje v její vlastní zemi“ (Baudelaire 2011: 14) a také uvedla, že v Japonsku chtěla začít „bojovat nanovo, ale beze zbraní, oddaně a pod svým vlastním jménem“ (Baudelaire 2011: 14). Zároveň

se omluvila za úmrtí civilních obětí, ale také řekla, že teroristický útok na letišti Lod byl "legitimní součástí boje za osvobození Palestiny a mezinárodního boje proti kapitalismu a imperialismu" (Box, McCormack 2004).

2.3 Organizace

O vnitřním fungování Japonské rudé armády toho není příliš známo. Během třicetileté existence se několikrát v různých médiích objevila informace o tom, že se novým vůdcem skupiny stal někdo z propuštěných vězňů, informace ovšem nebyly nikdy potvrzeny. Co se týče organizace, JRA následovala původní model Frakce rudé armády, tedy rozdělení na dvě větve. Jedna z nich se zabývala vytvářením různých publikací, sepisováním politických analýz a vztahy s veřejností (public relations) a druhou větev tvořila „armáda“, která podstoupila trénink ve výcvikových táborech PFLP a byla připravena na provedení různých přímých akcí. V čele vojenského křídla se během jeho existence vystřídal několik mužských členů JRA, druhé křídlo ovšem vždy vedla Fusako Shigenobu, která také, i přes rozdělení skupiny na dvě větve, působila jako oficiální mluvčí a hlavní vůdce celé organizace (Steinhoff 1996: 315).

Co se týče pozice hlavní centrály, po příletu do Libanonu v roce 1971 ji Shigenobu umístila do hlavního města tohoto státu, tedy do Bejrútu, v blízkosti již existujících kanceláří PFLP (Steinhoff 1996: 314). V lednu 1974 se centrála JRA měla přesunout do Evropy, konkrétně do Paříže, a to především kvůli rostoucí ideologické nekompatibilitě s PFLP a také kvůli touze po větší samostatnosti a nezávislosti (O'Ballance 1979: 159-160).

Hlavním kontaktem pařížské buňky byla Mariko Yamamoto pracující v obchodě v bohaté čtvrti, která měla perfektní přehled o významných Japoncích žijících v Evropě. K Yamamoto dovedly policii dokumenty zabavené členovi JRA Yoshiaki Yamadovi při příletu na letiště Orly v Paříži. Několik dní sledovali její byt a poté ji policie společně s šesti dalšími členy JRA zatkla. I přesto, že Yamamoto při výslechu neprozradila žádné informace, byla společně s dalšími zatčenými členy deportována, Yamamoto konkrétně do Říma, odkud následně odjela do Bejrútu (Farrell 1990: 159-160).

Po roce 1977 přestala JRA nabírat nové členy a začala přehodnocovat svou politickou strategii, což znovu vyplulo na povrch během izraelské invaze Libanonu v roce 1982, kdy musela Shigenobu uprchnout z Bejrútu. Poté byla spatřena v Libyi, což potvrzovaly i dopisy, které posílala do Japonska. V lednu 1984 se členi JRA začali postupně vracet do údolí Bikáa ve východní části země, kde chtěli znovu vybudovat své

hlavní sídlo (Farrell 1990: 198-199, Steinhoff 1996: 315), a kde zřejmě zůstali až do roku 2000, kdy se Shigenobu vrátila zpět do Japonska, jelikož o dalším přesunu centrály nejsou známy žádné další informace.

Japonská rudá armáda neměla příliš rozsáhlou členskou základnu. Skupina měla blíže neurčený počet sympatizantů, ale nejtvrďší jádro této organizace tvořilo asi pouze 6 členů. V době, kdy byla JRA nejvíce populární, měla skupina údajně kolem 30 až 40 členů (Steinhoff 2007, United States Department of State 2003: 137). Při hledání členů nových měl skupině pomoci mimo jiné např. inzerát otisknutý v levicových novinách, ve kterém se psalo: „Sídlíme uprostřed ničeho, ale pokud přijdete, abyste se k nám přidali, nebude těžké nás najít“ (Baudelaire 2011: 10).

I přes malý počet členů se JRA snažila vytvořit buňky v jiných zemích. Například v červenci 1980 bylo v Indonésii spatřeno několik členů JRA, což vedlo ke spekulacím, zda se skupina nesnaží vytvořit buňku v jihovýchodní Asii. Dále bylo v roce 1982 spatřeno několik členů v Kolumbii, kde se dle tajné služby snažili navázat kontakty s levicovou teroristickou skupinou M-19, stejně tak byli spatřeni další členi v Thajsku, Sýrii, Švýcarsku či na Filipínách (Farrell 1990: 198-199, 201, 204). V roce 1987 byl v Japonsku zatčen Osamu Maruoka, který se vrátil do země s cílem založit zde organizaci s názvem Protiválečná demokratická fronta (Anti-War Democratic Front), která měla podporovat cíle JRA v Japonsku. Také zde měla vzniknout další skupina pojmenovaná Protiimperialistická mezinárodní brigáda (Anti-Imperialist International Brigade), která měla sloužit jako krycí organizace pro akce JRA (Farrell 1990: 203).

2.4 Hlavní představitelé

Člověk, který měl na formování a směřování Japonské rudé armády největší vliv, byla bezpochyby zakladatelka a vůdkyně této skupiny Fusako Shigenobu. Byla tak výraznou osobností, že zastínila všechny ostatní členy, kteří v organizování akcí neměli téměř vůbec žádné slovo, působili spíše jen jako vykonavatelé vůle a přání Shigenobu. Tento stav byl zvláštní už kvůli tomu, že v japonské společnosti bylo postavení ženy tradičně opačné (tedy spíše podřadné)¹². Ambiciózní Shigenobu se ovšem tomuto pojetí značně vymykala, což dokazuje i její postavení ve Frakci rudé armády, kde byla jako jediná žena součástí Ústředního výboru RAF (Steinhoff 1996: 302). Po odchodu z Japonska a odtržení nově vzniklé Japonské rudé armády od RAF se ovšem její vliv ještě mnohonásobně zvětšil.

¹² Viz např. Glaslová 2013, Steinhoff 1996.

2.4.1 Fusako Shigenobu

Fusako Shigenobu se narodila 20. září 1945 do chudé rodiny, ve které vyrůstala společně s dvěma bratry a sestrou. Její otec, bývalý učitel a válečný veterán, ještě před válkou působil v ultrapravicové organizaci Ketsumeidan, jejímž cílem bylo odstranění tehdejšího pořádku, a to skrze vraždu několika předních japonských politiků. Z plánování atentátů byl ovšem otec Shigenobu vynechán, což ho velmi zklamalo, a dále porážka Japonska ve druhé světové válce způsobila, že se z něj stal zahořklý člověk. Po ukončení války si rodina Shigenobu otevřela malý obchod s potravinami, který ovšem nebyl příliš úspěšný (Farrell 1990: 107-109).

To, že Shigenobu vyrůstala v chudé rodině, mělo velký vliv na formování jejich názorů. Už na základní škole jí byl její sociální stav téměř každý den připomínán (např. skrze placení školních obědů, na které téměř nikdy neměla peníze) (Gallagher 2004: 14) a také ji velmi iritoval rozšířený předsudek, že chudé děti nejsou způsobilé k učení. Jako dítě byla Shigenobu aktivní i v místní charitě, kde pomáhala chudým.

Když navštěvovala nižší střední školu¹³, obchod jejich rodičů zkrachoval. Otec Shigenobu řekl, že po skončení tohoto stupně vzdělání už dále pokračovat nebude a najde si práci, což pro ni bylo nemyslitelné. Shigenobu byla velmi inteligentní a cílevědomá a s pouze dokončenou nižší střední školou by v budoucnosti neměla šanci najít perspektivní práci. Nakonec si prosadila svou a díky půjčeným penězům, financím od své sestry a penězům z brigády byla schopna si další studium financovat. V přijímacích zkouškách byla velmi úspěšná a začala navštěvovat jednu z nejlepších obchodních škol v Tokiu. I zde ovšem zjistila, že nikoliv intelligence, ale peníze hrají hlavní roli, což ji znechutilo natolik, že se spíše než studiu začala věnovat psaní a navštěvovat školní literární klub.

Po dokončení střední školy v roce 1964 začala pracovat jako sekretářka ve společnosti Kikkōman Shōyū, nesouhlasila ovšem s filozofií firmy, že žena by se měla pouze usmívat a být zdrženlivá a tento svůj názor se nebála dát najevo (Farrell 1990: 111-113). Poté, co si našetřila dostatek peněz, se rozhodla vrátit do školy a po úspěšném složení přijímacích zkoušek začala navštěvovat večerní kurzy na univerzitě Meiji. Hned první den narazila ve škole na skupinu studentů protestujících proti zvýšení poplatků za studium, a jelikož jí jejich argumenty přišly logické, ke skupině se připojila a tím začala její revoluční léta.

¹³ Více o systému japonského školství např. Tokyo International Communication Committee © 2006.

Shigenobu se stala součástí skupiny, která byla spjatá s Bundem, a ze začátku vykonávala pouze činnosti typické pro ženy, tedy organizování různých shromáždění a ošetřování svých přátel, kteří se účastnili násilných demonstrací. Shigenobu si v této době také našla brigádu v Ginze, kde jí majitelka občas dovolila rozdávat levicové materiály distribuované její univerzitní skupinou (Steinhoff 1996: 313). Po rozpadu Bundu se skupina spojila s Frakcí rudé armády, která Shigenobu kvůli její společenské povaze a okouzlujícímu vzhledu často využívala k jednáním s osobami mimo RAF, se kterými skupina potřebovala uzavřít různé dohody. Jelikož se Shigenobu nikdy se svými radikálními názory netajila, a také kvůli účasti na demonstraci na letišti Haneda, byla sledována policií a jednoho dne zatčena a následně převezena na policejní stanici, kde mohla být dle japonského práva zadržována až 20 dní, během výslechu ovšem o RAF neprozradila ani slovo (Farrell 1990: 119-120).

Po zatčení Shiomiho, vůdce RAF, se členi začali mezi sebou dohadovat o dalším směřování skupiny. Většina se shodla na potřebě vytvoření vazeb se zahraničními skupinami, jejich představy byly ovšem značně nerealistické (chtěli se např. spojit s americkými radikály a naplánovat útok na Pentagon, na takovouto akci ovšem skupina neměla potřebné finance). Shigenobu souhlasila s vytvořením spojení se zahraničním revolucionářským hnutím, ovšem s takovým, které už určitou dobu existovalo a s plánováním akcí mělo nějaké zkušenosti. Jako ideální se pro Shigenobu jevil palestinské hnutí, které delší dobu zaplňovalo hlavní strany novin a které dle Shigenobu bojovalo proti státu, který byl podporován USA, nejvíce imperialistickou zemí (Gallagher 2004: 19-20). V roce 1971 Shigenobu navázala kontakt s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, která ve svých táborech v Libanonu poskytovala guerillový trénink zahraničním zájemcům (Steinhoff 1996: 314).

V době vytvoření vazeb s PFLP se ovšem Mori, nový vůdce RAF, rozhodl soustředit útoky do Japonska a neměl tedy už dále zájem o zahraniční spolupráci a nařídil Shigenobu, aby zrušila plánovaný odlet do Libanonu. To Shigenobu rozčílilo a Morimu oznámila, že na Blízký východ odjíždí i přes jeho nesouhlas¹⁴ (Gallagher 2004: 21, Farrell 1990: 122-123). Ovšem kvůli jejímu dřívějšímu zatčení a radikálním postojům by pro ni bylo velmi obtížné získat pas a tak se v únoru 1971 kvůli změně jména rozhodla uzavřít manželství s Takeshim¹⁵ Okudairou, který nebyl oficiálním

¹⁴ Když Mori pochopil, že Shigenobu svůj názor nezmění, den před jejím odjezdem ji požádal, aby jela na Blízký východ jako zástupce RAF (Farrell 1990: 123).

¹⁵ V některých publikacích je uváděno jméno Tsuyoshi, nikoliv Takeshi, viz např. Steinhoff 2015: 15 nebo Wright-Neville 2010: 179.

členem Frakce rudé armády, a který chtěl odjet do Libanonu kvůli guerillovému tréninku. Díky Okudairově bezproblémové minulosti byli oba schopni získat pas a následně odletět na Blízký východ (Steinhoff 1996: 314).

Po příletu do Libanonu se Okudaira začal věnovat tréninku pod vedením PFLP a Shigenobu začala pracovat jako dobrovolnice v jejich kancelářích v Bejrútu. Také rozšiřovala své kontakty s Organizací pro osvobození Palestiny a brzy po jejím příjezdu do Libanonu společně s PFLP vyprodukovala film, který byl v Japonsku s pomocí Shigenobiny nejlepší kamarádky Mieko Toyamy promítán na japonských univerzitách a jehož cílem bylo naverbovat nové budoucí členy ochotné podstoupit výcvik v táborech PFLP (Steinhoff 1996: 314, Steinhoff 2011: 207).

Během 70. let provedla Japonská rudá armáda společně s PFLP řadu teroristických útoků, za nimiž stála právě Shigenobu, ačkoliv se nikdy žádné akce osobně nezúčastnila. Po útoku na ambasádu v Haagu se také dostala společně s několika dalšími členy JRA na seznam nejhledanějších zločinců Interpolu (Steinhoff 2011: 208). O její činnosti během 80. a 90. let toho není příliš známo. Shigenobu v tomto období napsala několik knih týkajících se jejího života na Blízkém východě, dále psala reportáže o událostech odehrávajících se v této oblasti, které zasazovala do politických a historických souvislostí (Steinhoff 1996: 315-316). Druhá věc, kterou o Shigenobu víme, je, že 1. března 1973 porodila dceru Mei Shigenobu¹⁶, o jejímž otci je známo pouze to, že byl bojovník Lidové fronty pro osvobození Palestiny (Magnier 2001).

Po třiceti letech, který Shigenobu strávila na Blízkém východě, se v červenci 2000 rozhodla vrátit do Japonska. Na svobodě ovšem příliš dlouho nezůstala a 8. listopadu byla zatčena v Ósace. Následně byla převezena do Tokia, kde byla obviněna z držení rukojmí a pokusu o vraždu¹⁷ v souvislosti s útokem na francouzskou ambasádu v roce 1974 a za padělání pasu. 23. dubna 2001 začal soudní proces, který trval až do roku 2006 a během kterého se Shigenobu přiznala k padělání dokladů, nikoliv ovšem k tomu, že by stála za útokem v Haagu. To potvrdil i Haruo Wako, který byl jedním z útočníků na francouzské ambasádě a za akci převzal veškerou zodpovědnost. I přes absenci přímých důkazů ovšem soudce odmítal tvrzení, že Shigenobu s útokem neměla nic společného a odsoudil ji k dvaceti letům vězení (Gallagher 2004: 49, Steinhoff

¹⁶ Mei Shigenobu dnes pracuje jako zpravodajka pro Middle East Broadcasting Center (Read Opium 2015) a příležitostně navštěvuje svou matku ve vězení v Japonsku (Kitano 2015).

¹⁷ Japonský zákon definuje pokus o vraždu i jako přinesení zbraně na místo, kde je spáchán trestný čin (Steinhoff 2011: 208).

2011: 207-211). Shigenobu se poté dvakrát neúspěšně odvolala a v roce 2010 ji Nejvyšší soud dvacetiletý trest potvrdil (The Japan Times 2010).

V současné době si Shigenobu odpykává trest ve vězení v Tokiu, kde ji, když je to možné, navštěvuje její dcera a také příznivci ze skupiny Shigenobu Fusako-san o Sasaeru Kai, kterou tvoří členové rodiny, její přátelé ze střední školy a univerzity, příznivci Japonské rudé armády a také někteří z těch, co se účastnili studentských protestů na konci 60. let (Steinhoff 2011: 211-212).

2.5 Nejnámější teroristické akce

Své nejvýznamnější teroristické akce provedla Japonská rudá armáda v 70. letech, kdy se jednalo převážně o únosy letadel a útoky na ambasády. V 80. a 90. letech skupina už tak aktivní nebyla a pod svým oficiálním názvem se v tomto období nepřihlásila k žádným teroristickým útokům. V roce 1986 bylo několik jednotlivých členů JRA obviněno z útoků na ambasády Japonska, Kanady a Spojených států v Jakartě, k akcím se ovšem přihlásila Protiimperialistická mezinárodní brigáda (skupina, kterou měl v Japonsku založit Osamu Maruoka, a která měla sloužit jako krycí organizace pro akce JRA) (Farrell 1990: 203, 205-206, 208). O rok později se odehrály další útoky, tentokrát na britské a americké velvyslanectví v Římě a americkou ambasádu v Madridu. K těmto útokům se JRA také nikdy nepřihlásila, ovšem byla jí za tyto akce často připisována zodpovědnost, a to především kvůli velmi podobnému typu výbušnin, které byly použity při útocích jak v roce 1986, tak v roce 1987 (Baudelaire 2011: 10, Farrell 1990: 208).

2.5.1 Masakr na letišti Lod

Pravděpodobně nejnámější a nejkrvavější teroristický útok Japonské rudé armády se odehrál 30. května 1972 v izraelském městě Tel Aviv na letišti Lod¹⁸. V pozadí útoku stála kromě JRA také Lidová fronta pro osvobození Palestiny, kterou Fusako Shigenobu, vůdkyně Japonské rudé armády, přesvědčila, že právě její skupina je vhodná pro splnění této akce, protože všichni členové JRA byli ochotni zemřít za palestinskou věc (porážku Izraele) (Gallagher 2004: 22-24).

Masakr na izraelském letišti provedli tři členi Japonské rudé armády, a to Yasuyuki Yasuda, student architektury na Kjótské univerzitě, Takeshi Okudaira, údajný

¹⁸ V roce 1973 došlo k přejmenování letiště na Ben Gurionovo po prvním izraelském předsedovi vlády Davidu Ben Gurionovi (Tel Aviv ben Gurion International Airport © 2014).

manžel Fusako Shigenobu, a Kozo Okamoto, mladší bratr Takeshiho Okamoty, který byl jedním z únosců letadla mířícího z Fukuoky do Tokia. Všichni tři se před akcí sešli v Bejrútu, kde společně s dalším Japoncem, Osamem Maruokou, podstoupili v táboře Baalbek pod vedením šesti členů PFLP dvoutýdenní trénink, při kterém se převážně učili zacházet se zbraněmi a výbušninami. Po tréninku všem Okudaira opatřil falešné pasy a 25. května 1972 všichni tři vyrazili z Bejrútu do Paříže, poté do Frankfurtu a jejich poslední zastávkou před Izraelem byl Řím, kde se ubytovali v penzionu Scalighera a kam jim Shigenobu osobně dopravila zbraně (české samopaly vzor 58), municí a granáty. 30. května společně s dalšími 19 pasažéry nastoupili do letadla směřující do Tokia se zastávkou na izraelském letišti Lod. Zde prošli všemi kontrolami bez jakýchkoliv problémů a poté zamířili do haly, kde si měli vyzvednout svá zavazadla. Poté, co si kufry vyzvedli, podstoupili od sebe, vytáhli zbraně schované v taškách a začali střílet do lidí v odbavovací hale. Následně se přesunuli do čekárny, kde odpálili několik granátů, což se stalo osudným Yasudovi, kterému jeden granát explodoval v ruce a byl okamžitě mrtev. Při akci zemřel i Okudaira, kterého pravděpodobně zasáhlo několik střel vypálených od jeho spolubojovníků. Poslední z útočníků, Kozo Okamoto, vyběhl z budovy směrem k letadlu stojícímu nedaleko, na které chtěl také zaútočit, byl ovšem chycen a odzbrojen zaměstnanci letiště (O'Ballance 1979: 151-155, Gallagher 2004: 23-30, Farrell 1990: 127-147).

Při masakru na letišti Lod bylo zraněno 76 lidí (O'Ballance 1979: 155) a zemřelo jich 26¹⁹, z toho 1 Kanadka, 8 Izraelců a 17 občanů Portorika, kteří přijeli navštívit Svatou zemi (Isseroff 2011). Jednou z izraelských obětí byl významný vědec Ahron Katzur, bratr budoucího izraelského prezidenta Ephraima Katzura (O' Ballance 1979: 154).

V červenci 1970 začal soudní proces s jediným přeživším teroristou, Kozou Okamotou, který jako svůj trest požadoval trest smrti, to bylo ovšem zamítnuto (Israel State Archives 2015). Jelikož Okamoto odmítal spolupracovat a vypovídat, generál Rehavam Zeevi, který vedl vyšetřování, mu za poskytnutí informací slíbil pistoli a jeden náboj, aby mohl Okamoto spáchat tak žádanou sebevraždu. I přesto, že Okamoto poskytl Zeevimu veškeré informace, žádné pistole se nedočkal a 18. července stanul před soudem, kde se přiznal ke všem činům a nevyjádřil žádnou lítost. Jeho právník požadoval, aby podstoupil psychiatrické vyšetření, to ovšem Okamoto odmítl a svého

¹⁹ Počty zraněných i mrtvých se v některých případech trochu liší, např. Gallagher ve své knize uvádí počet mrtvých 24 (2004: 26), liší se i počet raněných od 74 (Isseroff 2011) přes 75 (Steinhoff 1996: 315) až k 80 (Zieve 2012).

právníka většinu času spíše ignoroval. Výsledkem tohoto soudního procesu bylo doživotní vězení pro Okamoto, ve kterém ovšem strávil pouhých 13 let. 20. května 1985 byl totiž, i přes velký odpor japonské vlády, v rámci výměny vězňů mezi Izraelem a Lidovou frontou pro osvobození Palestiny propuštěn a poslán do Libye, kde se mu dostalo hrdinného přivítání i od jeho vůdkyně Shigenobu (Farrell 1990: 139-140, 147).

Japonská vláda teroristický útok velmi ostře odsoudila a vyslala speciální vyslance, kteří se měli omluvit izraelské vládě, obětem a jejich rodinám a Portorikáncům. I sám japonský předseda vlády vyjádřil hlubokou lítost nad činy svých krajanů. Japonsko také zaplatilo přes milion dolarů, které měly sloužit jako kompenzace obětem lodského masakru. Reakcí japonské vlády byla znechucena převážně Fusako Shigenobu, která v následujících letech provedla další řadu teroristických akcí, aby ukázala svůj nesouhlas s politikou vlády (Farrell 1990: 127-147, O'Ballance 1979: 151-155).

2.5.2 Únos letu 404 japonských aerolinií

Úspěch první teroristické akce Japonské rudé armády měl pro skupinu obrovský pozitivní dopad. Shigenobu byla úspěchem tak povzbuzena, že téměř okamžitě začala s PFLP plánovat další akci, tentokrát se mělo jednat o únos letadla. Na rozdíl od první akce JRA tato ovšem skončila naprostým fiaskem (Gallagher 2004: 32).

Trasa letu 404 začala v Paříži, pokračovat měla přes Amsterdam a Anchorage na Aljašce, kde mělo být mezipřistání, a předpokládaným cílem bylo Tokio. Na palubě letadla bylo celkem 145 lidí, z nichž pět tvořilo skupinu, která byla odpovědná za únos letadla. Tři z únosců byli členi Lidové fronty pro osvobození Palestiny, čtvrtý člen skupiny byl znám pouze pod jménem Carlos a cestoval na ekvádorský pas a posledním z únosců byl člen Japonské rudé armády Osamu Maruoka. Vůdkyní celé akce byla jediná žena ve skupině, Iráčanka Katie George Thomas, která se společně s dalším členem PFLP vydávala za novomanželský pár (O'Ballance 1979: 156).

Když celá skupina společně s dalšími pasažéry 20. července 1973 nastoupila do letadla, nezbudila žádné podezření. Až do Amsterdamu probíhal let zcela bez problémů, po odletu z Nizozemska se skupina rozhodla uskutečnit plánovanou akci. Jejich plán se ovšem hned na začátku zvrtnul. Thomas se po vypití šampaňského, které bylo přineseno „novomanželům“, chtěla přesunout do kuřáckého prostoru. Měla ovšem problém s odepnutím pásu a tak ji stewardka nabídla pomoc. Během odepínání ovšem

z kabátu Thomas vypadl granát, který ihned explodoval. Thomas okamžitě zemřela a stewardka, která jí pomáhala s pásem, byla velmi těžce zraněna (Farrell 1990: 149-150).

Poté, co ostatní únosci uslyšeli výbuch, přiběhli z druhé třídy a převzali vedení nad letadlem. Problém byl ovšem v tom, že jediný, kdo znal celý plán únosu, byla právě Thomas, a to z toho důvodu, aby se v případě zatčení ostatních žádné informace nedostaly ven. Mezi teroristy tak zavládl chaos, jelikož nevěděli, co mají dále dělat a ani kam nasměrovat letadlo. Nakonec se dohodli na přistání v Bejrútu, kde jim ovšem neudělili povolení z důvodu příliš malé přistávací dráhy a tak letadlo nasměřovali do Dubaje (Gallagher 2004: 33). Po dvou dnech strávených na letištní ranveji únosci konečně předložili své požadavky: propuštění Kozo Okamotoy a dalších členů Japonské rudé armády, 4 miliony dolarů a možnost bezpečného odletu výměnou za propuštění všech rukojmí. Třetí den po přistání vznesli teroristé požadavek na doplnění letadlového paliva, který byl okamžitě splněn, a poté letadlo vzlétlo. Únosci chtěli přistát na několika arabských letištích, která jim znovu odmítla udělit povolení, úspěšní byli až v Libyi, kde 24. července přistáli na letišti v Benghází (O'Ballance 1979: 157).

Krátce předtím, než se letadlo dotklo země, Maruoka do palubního mikrofonu řekl, že po přistání teroristé vyhodí letadlo do vzduchu, ale před tím otevrou únikové východy a všichni pasažéři budou moci utéct. Jak Maruoka řekl, tak se také stalo, únosci nakupily hromadu výbušnin na rakev své mrtvé spolubojovnice a po opuštění letadla všemi pasažéry letadlo odpálili. Libyjský ministr informací následně oznámil, že všichni únosci budou postaveni před soud, ale čtyřem z nich se dostalo téměř okamžitého propuštění. Jediný, kdo strávil rok ve vězení, byl Osamu Maruoka, který byl po propuštění v tichosti deportován (Farrell 1990: 152-153).

2.5.3 Útok na ropnou rafinerii v Singapuru

Další teroristická akce, do které se Japonská rudá armáda přímo zapojila, se odehrála 31. ledna 1974 v Singapuru. Cílem čtyř mužů, dvou členů JRA a dvou členů Lidové fronty pro osvobození Palestiny, byla ropná rafinerie společnosti Shell, kterou chtěli vyhodit do vzduchu (Gallagher 2004: 37). Po příjezdu do Singapuru čtveřice přesvědčila místního loďkaře, aby je dovezl na ostrov Bukom, kde se rafinerie nacházela. Zde na nádrže s ropou umístili výbušniny a pokusili se je odpálit, technika ovšem selhala a zničena byla pouze jedna nádrž (Farrell 1990: 154).

Čtyři útočníci se následně zmocnili trajektu Laju patřícímu společnosti Shell a její pětičlennou posádku přinutili odplout do mezinárodních vod. Velice brzy byli

ovšem obklíčení hlídkovými loděmi. Následovalo několikadenní vyjednávání, během kterého teroristé několikrát vyhrožovali zabitím rukojmí, pokud čtveřici nebude zajištěn bezpečný odchod a následný odlet do některé arabské země. Problém byl v tom, že žádná země nechtěla únosce přijmout (O'Ballance 1979: 158). Události se daly do pohybu až 5. února, kdy se singapurská vláda dohodla se severokorejskou ambasádou, která byla ochotná se teroristů ujmout, zbývalo jen vyčkat na souhlas z Pchjongjangu (Farrell 1990: 155).

6. února došlo k dalším dramatickým událostem, nikoliv v Singapuru, ale v Kuvajtu. Pět členů Lidové fronty pro osvobození Palestiny vtrhlo na japonskou ambasádu a vzalo japonského velvyslance Ryoko Ishikawu a dalších 28 zaměstnanců jako rukojmí. Teroristé poslali zprávu japonskému ministru zahraničí Masayoshi Ohirovi, ve které požadovali vyslání letadla do Singapuru, které následně mělo jejich spolubojovníky přepravit do Kuvajtu. Po vyjednávání mezi japonskou a kuvajtskou vládou nakonec Kuvajt i přes počáteční nesouhlas svolil k tomu, že singapurským teroristům dá povolení k přistání (O'Ballance 1979: 158-159).

Japonsko tedy 7. února vyslalo letadlo, které v Singapuru vyzvedlo útočníky a přepravilo je do Kuvajtu. O den později členi PFLP propustili všechny rukojmí, které na japonském velvyslanectví zadržovali a nastoupili do letadla, jež všech 9 teroristů převezlo do Adenu v Jemenu, čímž celý incident konečně skončil (Farrell 1990: 156-158).

Lidová fronta pro osvobození Palestiny k útokům uvedla, že to byla odplata za „agresivní politiku ropných společností a singapurské vlády mířenou proti arabským lidem a převážně vůči Palestincům“ (Farrell 1990: 155). Dále PFLP veřejnosti sdělila, že útoky byly namířené proti imperialismu obecně a proti společnostem, které dodávaly zásoby ropy Saigonu (dnes Ho Či Minovu Městu) poté, co vietnamští revolucionáři vyhodili do povětří saigonské skladové zásoby ropy (Farrell 1990: 155). (Farrell 1990: 153-158, Gallagher 2004: 36-37, O'Ballance 1979: 157-159).

2.5.4 Útok na francouzskou ambasádu v Haagu

Fusako Shigenobu po několika akcích organizovaných společně s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny zatoužila po větší nezávislosti, a to především finanční. Navíc často mezi těmito dvěma organizacemi docházelo k ideologickým rozporům, jelikož národnostní cíl PFLP nekorespondoval s mezinárodním zájmem Japonské rudé armády o celosvětovou revoluci. Z těchto důvodů se Shigenobu rozhodla

přesunout těžiště útoku do Evropy, konkrétně do Paříže, která byla velice oblíbenou destinací turistů z celého světa, a to včetně těch japonských (Farrell 1990: 158- 159, Gallagher 2004: 37).

Její plán k získání potřebných finančních prostředků spočíval v únosu japonských podnikatelů, kteří měli kanceláře v Evropě, a jejich následná výměna za výkupné. Na tomto projektu začala pracovat ještě v Bejrútu společně s japonským levicovým profesorem Takemotou Takahashim žijícím v Paříži, který byl ze všech členů JRA nejvíce obeznámen se situací v Evropě. Takahashi také navázal kontakt s teroristou operujícím na volné noze Iljičem Ramirezem Sanchezem, známým spíše pod jmény Carlos či Šakal (Farrell 1990: 158-159).

K provedení plánovaných operací bylo ovšem potřeba získat určitý obnos peněz, které měl do Evropy doručit Yoshiaki Yamada²⁰, jeden z teroristů účastnících se akce v Singapuru. V červenci 1974 přistál v Paříži a s sebou vzal falešné pasy a 10 000 dolarů, které ovšem byly padělky. Yamada předpokládal, že kontrolou projde bez problémů, byl ovšem zadržen letištní kontrolou, která dostala tip od izraelské tajné služby. Během prohledání Yamady zavazadel byly dále objeveny plány týkající se připravovaných evropských útoků a také informace o členech Japonské rudé armády žijících v Paříži včetně Mariko Yamamoto (O'Ballance 1979: 160). Ta byla zaměstnankyní dárkového obchodu a hlavně klíčovým kontaktem, měla perfektní přehled o všech japonských bohatých podnikatelích žijících v Evropě a nakonec policii dovedla k Takahashimu a dalším šesti členům Japonské rudé armády. Téměř všichni výše zmínění byli zatčeni a následně vyhoštěni do jiných zemí (Takahashi do Amsterdamu, Yamamoto do Říma, dva členi do Švédska, další dva do Japonska, země vyhoštění u zbylých dvou členů zůstala neznámá). Jediný Yamada byl za padělání peněz a dokladů zatčen a dán do vazby (Farrell 1990: 159-160).

Na to okamžitě zareagovala Shigenobu, která společně s PFLP vymyslela plán, který měl vést k propuštění jejich spolubojovníka Yamady. Této akce se zúčastnili tři členi Japonské rudé armády, Haruo Wako (stejně jako Yamada se zúčastnil útoku v Singapuru), Junzo Okudaira (bratr Takeshiho Okudairy), Jun Nishikawa, a terorista Sánchez, který celé skupině opatřil zbraně (O'Ballance 1979: 160) Členi JRA²¹ pak 13. září 1974 zaútočili na francouzskou ambasádu v nizozemském Haagu, kde vzali jako

²⁰ V jiných zdrojích se uvádí odlišné jméno útočníka a to Yutaka Furuya (Gallagher 2004: 39, Parry 2006: 438).

²¹ Sánchez se akce nakonec přímo nezúčastnil a to z toho důvodu, že členové JRA dorazili na místo později, než bylo v plánu, a Sánchez byl zpozorován strážemi u nedaleké americké ambasády, proto musel z místa zmizet (Follain 2000: 72)

rukojmí 11 lidí včetně francouzského velvyslance Jacquese Senarda (Follain 2000: 72). Teroristé požadovali 1 milion dolarů, okamžité propuštění Yamady se všemi zabavenými dokumenty, jeho převoz do Haagu a následné zařazení letadla, které by všechny teroristy přepravilo z Haagu do arabské země. Vyjednávání se zúčastnila jak nizozemská, tak francouzská vláda (Farrell 1990: 162). Jelikož měl Sánchez pocit, že se jednání příliš protahuje a chtěl svým japonským kolegům pomoci, vystoupal 15. září do prvního patra oblíbené pařížské kavárny, odkud z balkonu hodil granát, který zabil 2 lidi a zranil 34 dalších (Follain 2000: 76). O další dva dny později konečně došlo ke shodě mezi teroristy a oběma vládami. Útočníci souhlasili s výkupným 30 000 dolarů místo jednoho milionu, které obdrželi od francouzské vlády, a všechny ostatní požadavky byly splněny. Yamada byl propuštěn a ostatní teroristé byli převezeni na letiště, kde se k němu připojili. Poté letadlo s únosci vzletlo, znovu ovšem nastal problém s tím, že žádná arabská země nechtěla teroristy přijmout (odmítnuti byli i Bejrútem či Adenem), nakonec letadlo dostalo povolení přistát v Damašku za příslib vrácení výkupného (O'Ballance 1979: 162). Poté bylo všem dovoleno opustit letadlo a odjet do Bejrútu, kde na ně čekala značně deprimovaná Shigenobu, která byla velmi zklamaná z toho, že se jejím svěřencům nepovedlo získat potřebné peníze na financování dalších plánovaných útoků (Farrell 1990: 163).

2.5.5 Útok na švédskou a americkou ambasádu v Kuala Lumpur

Další útok organizovaný Japonskou rudou armádou se odehrál 4. srpna 1975 v malajsijském hlavním městě Kuala Lumpur. Pět členů JRA vtrhlo do budovy, kde měly kanceláře švédská ambasáda a americký konzulát, a vzali za rukojmí 50 lidí (Gallagher 2004: 42), mezi kterými byli i švédský chargé d'affaires Fredrick Bergenstrahle a americký generální konzul Robert Stebbins. Požadavky teroristů byly následující: propuštění sedmi spolubojovníků, kteří byli vězněni v Japonsku, vrtulník, který by teroristy přemístil z budovy na letiště, a letadlo japonských aerolinek, které by všechny odvezlo na jimi vybrané místo. Členi JRA také uvedli, že nehodlají s japonskou vládou vyjednávat, že požadují kladnou odpověď do čtyř hodin a že cílem této akce bylo kromě výše zmíněného „zaútočit na japonský, americký a švédský imperialismus“ (Farrell 1990: 165).

Ti, kteří měli být dle požadavků teroristů propuštěni, byli Nishikawa a Tohira, kteří byli zatčeni ve Švédsku, Kunio Bando a Hiroshi Sakaguchi, členi Sjednocené rudé armády, Junichi Matsuura a Hisashi Matsuda, kteří byli zatčeni za vyloupení banky

v roce 1971 a Norio Sasaki, který stál za bombovými útoky proti japonským korporacím. Pro teroristy okupující ambasády byl obrovský šok, když se dozvěděli, že se Sakaguchi a Matsuura odmítli ke skupině připojit. Informaci nejdříve nevěřili, a proto požadovali spojení s těmito dvěma členy, kteří jim své rozhodnutí zopakovali. Sakaguchi totiž v blízké budoucnosti očekával podmíněčné propuštění a Matsuura nesouhlasil se směrem, kterým se JRA ubírala. Ostatní vězni nastoupili do letadla, které se vydalo do Kuala Lumpur (Farrell 1990: 165-166).

I po přistání letadla v Malajsii ovšem došlo k dalším, pro JRA typickým, problémům, když se opět nepodařilo najít žádnou zemi, která by byla ochotna všechny teroristy přijmout. Nakonec se povedlo dohodnout s Libyí, která ovšem zdůraznila, že teroristy přijme jen kvůli opakované žádosti ze strany japonské vlády. Po přistání v Libyi byli všichni teroristé propuštěni a žádný z nich nebyl zatčen (Gallagher 2004: 44). Shigenobu považovala celou operaci za obrovský úspěch, převážně kvůli propuštění svých vězňených spolubojovníků, kteří díky tomu mohli posílit řady Japonské rudé armády (Farrell 1990: 168).

2.5.6 Únos letu 472 japonských aerolinií

Poslední významný útok Japonské rudé armády se opět týkal únosu letadla a odehrál se 28. září 1977 v hlavním městě Bangladéše, Dháce (Gallagher 2004: 44). Pět členů JRA, jejichž vůdcem byl Osamu Maruoka známý díky předchozímu únosu v roce 1972, zde nastoupilo na palubu letu číslo 472 mířícího z indické Bombaje. Po asi dvaceti minutách letu se únosci přesunuli do kokpitu a nařídili pilotovi, aby přistál na letišti v Dháce. Po přistání v Bangladéši teroristé vznesli své požadavky, kterými byly výkupné 6 milionů dolarů a propuštění sedmi spolubojovníků a dvou vrahů, kteří s JRA neměli žádnou spojitost, Shigenobu ovšem věřila, že by mohli být organizací velmi nápomocní (Farrell 1990: 185-186).

Po dlouhém jednání japonských vrchních činitelů, kteří se nemohli dohodnout na tom, zda mají teroristům vyhovět či se držet hesla „s teroristy se nevyjednává“, nakonec bylo odsouhlaseno vyhovění požadavkům únosců kvůli obavám o život rukojmí. Poté, co se propuštění vězni připojili ke svým přátelům v Dháce, rukojmí byli propuštěni, následně letadlo se všemi teroristy a propuštěnými vězni namířilo do Alžírsko, kde celá akce skončila (Farrell 1990: 187-191).

2.6 Zahraniční vazby

Pro Japonskou rudou armádu byla spolupráce s rozličnými skupinami a osobami klíčová a velmi důležitá. Jak je napsáno výše, vůdkyně JRA Shigenobu považovala spojení se zahraničními hnutími za podstatné, jelikož věřila, že jim mohla poskytnout potřebné zkušenosti při plánování budoucích akcí a pomoci s tréninkem členů (Farrell 1990: 122). Japonská rudá armáda strávila značnou část své existence na Blízkém východě, kde spolupracovala s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, se kterou zorganizovala několik teroristických útoků. Dále JRA navázala spojení s nájemným teroristou Iljičem Ramirezem Sánchezem a údajně spolupracovala i s Muammarem Kaddáfim.

2.6.1 Lidová fronta pro osvobození Palestiny

Organizace Lidová fronta pro osvobození Palestiny je palestinská paramilitární marxisticko-leninistická skupina, kterou v prosinci 1967 založil doktor George Habáš odtržením od Organizace pro osvobození Palestiny vzniklé o čtyři roky dříve. PFLP byla po Fatahu druhá největší skupina PLO a spoustu svých finančních prostředků získávala ze Sýrie, která hnutí velmi podporovala. Už v roce 1968 měla Lidová fronta pro osvobození Palestiny kolem 3000 členů, kteří byli ochotni zemřít za palestinskou věc (Dunstan 2010: 8).

Hlavní ideologií PFLP bylo sjednocení arabských zemí, vystupování proti americkému imperialismu a odpor ke státu Izrael, proti kterému chtěl Habáš bojovat pouze násilnými prostředky (Pappe 2006: 167, 192). Oblíbenou teroristickou taktikou PFLP byl únos letadel, který byl nejintenzivnější v 60. a 70. letech (Dunstan 2010: 8). V roce 1968 například unesli letadlo směřující z Říma do Tel Avivu, na jehož palubě bylo 39 lidí, kteří byli ovšem bez zranění propuštěni. O dva roky později provedla teroristický útok na letadlo společnosti Swissair letící do Izraele, při kterém bylo zabito 47 lidí včetně 15 izraelských občanů. Roku 1976 provedli členové PFLP společně s německými teroristy další únos letadla, který nasměřovali do Ugandy a při osvobozování rukojmí byl zabit voják Jonathan Netanjahu, bratr izraelského premiéra.

V 80. letech změnila organizace svoji strategii z únosu letadel na sebevražedné a jiné útoky. V roce 1980 přepadla izraelskou školku, ve které byli zabiti ředitel a jedno dítě, v roce 2001 byl teroristy PFLP zavražděn izraelský ministr turismu Ze'evi a o tři roky později se tři členové PFLP odpálili na různých místech v Izraeli při sebevražedných atentátech, při kterých zemřelo 9 lidí.

V roce 2008 zemřel vůdce Lidové fronty pro osvobození Palestiny George Habáš, který ovšem na vedení organizace rezignoval o osm let dříve (Eretz.cz 2008). Evropská unie také v roce 2004 zařadila PFLP na seznam teroristických organizací (Pappe 2006: 192). Lidová fronta pro osvobození Palestiny je i nyní stále aktivní a v současnosti v jejím čele stojí Ahmad Sa'adat (Popular Front for the Liberation of Palestine 2015).

2.6.1.1 Vztah k Japonské rudé armádě

K prvnímu kontaktu mezi Japonskou rudou armádou a Lidovou frontou pro osvobození Palestiny došlo v únoru 1971, kdy Shigenobu poprvé odjela na Blízký východ, aby navázala kontakt s palestinskou skupinou. Zde se setkala s Habášem a Haddádem, dvěma hlavními představiteli PFLP, se kterými uzavřela dohodu o přijetí několika členů JRA, kteří měli v budoucnu v táborech PFLP podstoupit výcvik (stalo se tak např. u Kozo Okamoty, Osamy Maruoky nebo Takeshiho Okudairy). Dále PFLP slíbila, že pomůže JRA vytvořit buňky v Bejrútu a v Evropě.

Jelikož Shigenobu chtěla PFLP co nejdříve ukázat hodnotu JRA, souhlasila s plánem Habáše na provedení útoku v Izraeli. Výsledkem tohoto plánu byl masakr na letišti Lod v roce 1972 (viz kapitola Masakr na letišti Lod) (O'Ballance 1979: 150-151). Teroristický útok v Izraeli měl takový úspěch, že několik měsíců po provedení byli palestinští novorozenci pojmenováváni po třech členech JRA, kteří útok spáchali. Důležitější ovšem bylo, že došlo k posílení partnerství mezi JRA a PFLP, která společně s dalšími arabskými hnutími od této chvíle brala JRA jako organizaci, která skutečně sdílí palestinské ideály (Gallagher 2004: 31).

I na organizaci dalšího útoku, únosu letadla směřujícího z Paříže do Tokia, se podílela jak JRA, tak PFLP. Rozdíl od prvního útoku byl ovšem v tom, že tento skončil naprostým fiaskem a úmrtím členky PFLP a vztah mezi skupinami lehce ochladl. I přes to spolupráce mezi těmito teroristickými organizacemi pokračovala při další akci v Singapuru, kde dva členi JRA a dva členi PFLP plánovali vyhodit do vzduchu ropnou rafinérii, útok ovšem znovu neskončil úspěchem. Následně došlo k vyjednávání mezi teroristy a singapurskou vládou, které ovšem trvalo pár dní a aby se jednání urychlila, rozhodli se další členové PFLP zaútočit na japonskou ambasádu v Kuvajtu (více o tomto útoku viz kapitola Útok na ropnou rafinérii v Singapuru) (O'Ballance 1979: 156-159).

Po roce 1974 a po dvou neúspěšných akcích se Shigenobu rozhodla přesunout základnu JRA do Evropy, konkrétně do Paříže, a začít hledat i jiné spojence mimo PFLP. Hlavním důvodem tohoto rozhodnutí byl fakt, že Lidová fronta se snažila prosadit pouze nacionální cíle, kdežto JRA toužila po celosvětové revoluci a proto bylo pro tyto dvě organizace stále obtížnější spolupracovat (O'Ballance 1979: 159-160).

2.6.2 Iljič Ramirez Sánchez

Iljič Ramirez Sánchez, známý také pod jmény Carlos nebo Šakal, se narodil 12. října 1949 v hlavním městě Venezuely Caracasu do rodiny velmi bohatého právníka a obdivovatele marxismu, který byl touto ideologií tak fascinován, že své tři syny pojmenoval Vladimír, Iljič a Lenin. Díky svému bohatství mohl svým synům zajistit soukromé učitele, kteří už od mládí vštěpovali chlapcům komunistické myšlenky. Kvůli komplikovanému vztahu rodičů se Sánchez se svou matkou a bratry přestěhoval nejdříve na Jamajku, poté do Mexika, nakonec se ovšem vrátili do Venezuely. Během těchto cest se Sánchez začal zajímat o cizí jazyky a odlišné kultury (Follain 2000: 17-24).

V roce 1964 se přidal ke Komunistické mládeži Venezuely a po rozvodu rodičů o dva roky později se společně s matkou a bratry přestěhoval do Londýna, kde začal navštěvovat školu v Kensingtonu, jeho otec ho ovšem brzy poslal studovat do Moskvy na Ruskou univerzitu družby národů. Sánchez zde ovšem díky penězům svého otce vedl velmi „divoký“ život plný večírků, což nakonec v roce 1970 vyústilo v jeho vyloučení z univerzity. Poté odcestoval do hlavního města Jordánska Ammánu, kde podstoupil trénink ve výcvikovém táboře Lidové fronty pro osvobození Palestiny a po jeho dokončení se vrátil zpět do Londýna, kde začala jeho teroristická kariéra (Greig 2009: 250-251).

Svůj první teroristický čin provedl v roce 1973, kdy postřelil vice prezidenta Britské Sionistické federace Josepha Sieffa, který ovšem útok přežil, a jeho nejznámější akce se odehrála roku 1975 ve Vídni na zasedání Organizace zemí vyvážejících ropu (OPCE). Sánchez zde spolu s pěti dalšími teroristy vzal více než 60 lidí jako rukojmí a tři lidé byli usmrceni. Skupina požadovala, aby bylo v médiích po celém Blízkém východě každé dvě hodiny vysíláno jejich protiizraelské prohlášení, v opačném případě hrozili zabitím rukojmí. Rakouská vláda skupině vyhověla a zbytek rukojmí byl nakonec propuštěn (Follain 2000: 64-65, 113-133).

Poté Šakal provedl několik dalších teroristických útoků, při kterých zemřely desítky lidí, a několik stovek jich bylo zraněno. Když začalo být jasné, že Sánchez se v zabíjení a krutosti vyloženě vyžívá, začaly se od něj postupně odvracet všechny skupiny, které ho podporovaly, včetně PFLP. Šakal byl nakonec zatčen v roce 1994 v Súdánu a poté převezen do Francie, kde stanul před soudem. Zde byl obviněn pouze ze tří vražd a následně odsouzen na doživotí, které si nyní odpykává ve francouzském vězení (Greig 2009: 251-253).

2.6.2.1 Vztah k Japonské rudé armádě

JRA navázala kontakt se Sánchezem v roce 1974 přes japonského levicového profesora, žijícího v té době v Paříži, Takemoto Takahashiho, se kterým se dohodli na spolupráci při útoku na francouzskou ambasádu v nizozemském Haagu. Sánchez poskytl celé skupině finanční prostředky na provedení akce, zbraně a granáty. Ještě před provedením akce se 3. září Carlos sešel v Curychu se třemi členy Japonské rudé armády, se kterými prodiskutoval plány útoku, jež se uskutečnil 13. září 1974 (Farrell 1990: 159, 161-162).

Sánchez se měl se členy JRA setkat před budovou francouzského velvyslanectví, kde se měli zmocnit francouzského velvyslance Senarda. Japonci se ovšem zpozdili a Sánchez musel místo opustit, jelikož si ho začala podezřele prohlížet ochranka nedalekého amerického velvyslanectví (Follain 2000: 72). JRA pak útok provedla sama, Sánchez ji ovšem pomohl urychlit vyjednávání s nizozemskou a francouzskou vládou, která se dle jeho názoru příliš vlekla (Farrell 1990: 162-163). 15. září Sánchez vešel do prvního patra kavárny v pařížské čtvrti umělců Saint-Germain-des-Prés a na ulici hodil granát, který způsobil smrt 3 lidí a 34 zranil (Follain 2000: 75-76). Carlos poté zatelefonoval do několika zpravodajských agentur, kterým oznámil, že pokud vlády nepřistoupí na požadavky japonských teroristů, zaútočí příště na kino. Nakonec byly téměř všechny požadavky útočníků splněny a všem teroristům byl umožněn odchod (Farrell 1990: 163).

K poslednímu kontaktu Sáncheze a Japonské rudé armády došlo v roce 2007, kdy právník Shigenobu odcestoval do Francie, aby navštívil uvězněného Carlose, po kterém chtěl písemné svědectví o tom, že Shigenobu neměla s útokem v Haagu nic společného a že se s ní po útoku na francouzskou ambasádu nikdy neviděl. I přesto, že Sánchez vše potvrdil, Shigenobu to při odvolacím soudu k nižšímu trestu nepomohlo (Steinhoff 2011: 211).

2.6.3 Muammar Kaddáfí

Muammar Kaddáfí se narodil 7. června 1942 ve městě Syrta v Libyi. Byl vychováván v kmenové rodině v libyjské poušti. V dětství byl Kaddáfí velmi ovlivněn arabským nacionalistickým hnutím (až do roku 1951 byla Libye italská kolonie) a choval velký obdiv k egyptskému prezidentovi Gamálu Abdulu Násеровi. Když bylo Kaddáfímu 19 let, přihlásil se na vojenskou akademii v Benghází a také strávil čtyři měsíce ve Velké Británii, kde podstoupil vojenský výcvik. Jeho pozice v armádě po absolvování školy neustále rostla a také se zapojil do hnutí tvořeného mladými důstojníky, jehož cílem bylo svržení tehdejšího libyjského krále Idrise. Svého cíle dosáhli 1. září 1969 a Kaddáfí se ve svých 27 letech stal vládcem Libye, kdy byl jmenován vrchním velitelem ozbrojených sil a předsedou nového vládnoucího orgánu, Rady revolučního velení.

Na začátku svého vládnutí měl velkou podporu u libyjských obyvatel, a to především díky sociální politice, kterou prosazoval, a díky jeho arabsko-nacionalistickým myšlenkám, které v polovině 70. let shrnul ve svém díle Zelená kniha. Brzy na začátku své vlády také zakázal politickou opozici, vyhnal zbývající Italy ze země, vystupoval proti Izraeli a sionismu a z Libye vykázal židovskou komunitu. Také se začal distancovat od Západu a více se orientovat na spolupráci s Afrikou a Blízkým východem.

Postupně se ovšem Kaddáfího popularita začala snižovat, a to především kvůli rozsáhlé korupci, intervencím v afrických státech, porušování lidských práv a podpory anti-západních teroristických skupin (např. IRA). Nejznámější teroristický čin, do kterého byla Libye zapojena, byl výbuch letadla letícího nad skotským Lockerbie v roce 1988, při kterém zemřelo všech 259 lidí na palubě. V devadesátých letech ovšem Kaddáfí změnil svou politiku vůči Západu a začalo docházet k pomalému sbližování, které mimo jiné vyústilo v investice několika západních firem do ropného průmyslu v Libyi.

Kaddáfího vládnutí ukončilo až tzv. arabské jaro, které začalo na začátku roku 2011 v Tunisku a následně se šířilo do dalších zemí včetně Libye. Kaddáfí se snažil protesty násilně potlačit a nařídil policii, aby střílela do demonstrujícího davu a ze vzduchu bombardovala libyjské občany. V únoru 2011 se opozici podařilo získat kontrolu nad většinou státního území a v srpnu obsadili i Tripolis, tradiční baštu podporovatelů Kaddáfího, což bylo chápáno jako symbolický konec Kaddáfího vlády.

Kaddáfí byl zavražděn o pár týdnů později, 20. října 2011 nedaleko města Syrta, kde se narodil (Bio © 2016).

2.6.3.1 Vztah k Japonské rudé armádě

Možnost, že by Japonská rudá armáda mohla mít vazby na Muammara Kadáfího, se poprvé objevila v roce 1986, kdy byl zavražděn francouzský atašé v Libanonu. K útoku se přihlásila Protiimperialistická mezinárodní brigáda, organizace, která měla údajně sloužit jako krycí organizace JRA. AIIB vyhrožovala spácháním dalšího teroristického činu, pokud nebudou propuštěni tři lybijští teroristi drzeni ve Francii (Farrell 1990: 203, 206-207).

Dále byla Japonské rudé armádě připisována zodpovědnost za bombový útok, který se uskutečnil v dubnu 1988 v USO klubu nacházejícím se v italské Neapoli, jež sloužil jako centrum zábavy pro americké vojáky, a při kterém zemřelo 5 Američanů. Skupina, která se k činu přihlásila, se sama nazývala Brigades of the Holy War a v telefonátu do médií řekla, že útok měl být namířen proti americkému imperialismu a měl sloužit jako odplata za bombardování Libye, které se odehrálo o téměř na den přesně o dva roky dříve. I přesto, že se JRA k útoku nikdy nepřihlásila, na místě činu byly nalezeny otisky prstů Junzo Okudairy, který si pronajal auto, ve kterém byla umístěna bomba, a také byl ráno v den útoku společně s Shigenobu viděn na vlakovém nádraží v Neapoli (Farrell 1990: 207-210).

Dva dny předtím, než se odehrál útok v Neapoli, byl v USA zatčen Yu Kikumura, muž napojený na Japonskou rudou armádu, v jehož autě bylo nalezeno velké množství výbušnin. V dokumentech, které policie při jeho zatčení zabavila, byly i mapy, na kterých bylo mimo jiné zakroužkováno i náborové centrum amerického námořnictva, které hrálo velkou roli při bombardování Libye v roce 1986 (Farrell 1990: 211-212).

V roce 1985 bylo tajnými službami uvedeno, že v květnu téhož roku došlo k setkání Kaddáfího a Shigenobu, která přijela do Tripolisu vyzvednout svého spolubojovníka Kozo Okamotu v rámci výměny izraelských a palestinských vězňů. Kaddáfí a Shigenobu spolu měli strávit tři hodiny, při kterých měl Kaddáfí údajně pověřit Shigenobu provedením protiamerických akcí. Od doby provedení útoku v Neapoli nebyly známy žádné další kontakty mezi bývalým libyjským vůdcem a JRA (Farrell 1990: 219-221).

2. 7 Současný stav

V současné době není Japonská rudá armáda nadále aktivní. V dubnu 2001 Fusako Shigenobu ze své vězeňské cely prohlásila, že Japonskou rudou armádu po 30 letech existence rozpouští (The Japan Times 2001). Toto rozhodnutí komentovala takto: „Pokud budu propuštěna, budu pokračovat v boji ale mírovými prostředky. Ozbrojený boj byl úzce spjat s historickými okolnostmi, a to, co je správné v jednom čase a jednom místě, nemusí být správné v čase jiném.“ (McCurry 2008). Dále Shigenobu uvedla, že „zahájí nové boje z Japonska, které budou vycházet z legální spolupráce s kolegy ve světě a které budou splňovat požadavky této éry“ (The Japan Times 2001).

Na prohlášení Shigenobu o ukončení činnosti skupiny zareagovalo i Ministerstvo zahraničí Spojených států, které 8. října 2001 odstranilo Japonskou rudou armádu ze seznamu aktivních teroristických organizací působících v zahraničí. Jako důvod uvedlo, že skupina byla už několik let neaktivní a většina jejich klíčových osob se nacházela ve vězení (Gallagher 2004: 52).

3. Výzkumná část

Výzkumná část mé bakalářské práce se týká teroristických akcí Japonské rudé armády, konkrétně výběru jejich terčů útoku. Výzkumná otázka zní „Změnila se strategie Japonské rudé armády během svého třicetiletého působení k větší pragmatičnosti?“ Čímž myslím, zda se během třicetileté teroristické činnosti JRA dala pozorovat nějaká změna ve výběru cílů ve smyslu, že se Japonská rudá armáda spíše soustředila na takové terče, jejichž zasažení nemuselo mít takový dopad jako zasažení terčů jiných, ale dosažitelnost těchto objektů byla mnohem snazší. Abych na tuto otázku odpověděla, zanalyzuji dostupné materiály o teroristické činnosti JRA a následně porovnáám, zda se změnila terče, na které členi skupiny útočili na začátku svého působení s výběrem terčů při jejich posledních akcích.

Při zkoumání terorismu se dá využít několik teoretických přístupů, přičemž jedním z nich je teorie racionální volby (rational choice theory, rational choice perspective). Tato teorie vznikla na poli ekonomie a jejím základem je tvrzení, že „jedinec se rozhoduje racionálně a volí vždy takovou možnost, která je mu nejvíce k užítku. Snaží se tedy dosáhnout co nejlepších výsledků s co nejmenšími náklady“ (Institut politického marketingu 2013). Tato teorie se později přesunula i do jiných společenských věd, včetně politologie. Podstata teorie – co největší užitek při co nejmenší míře nákladů – zůstává stejná, akorát se zaměřuje např. na politické strany či výběr zástupců voliči. Významnými teoretiky využívajícími teorii racionální volby v politologii jsou Kenneth Arrow či Anthony Downs, který tvrdí, že „racionalita se nikdy nevztahuje na cíle, které člověk sleduje, ale pouze na použité prostředky, protože definičním kritériem racionality je efektivnost, tedy maximalizace výstupů z daných vstupů“ (Institut politického marketingu 2013).

Využitím teorie racionální volby ve studiu terorismu se ve své práci Understanding terrorist target selection zabýval i Andrew Silke. Ten v tomto díle uvádí, že faktem, že se teroristé rozhodují na základě racionality, se kromě politologů zabývali i někteří psychologové a ekonomové, kteří podpořili svá tvrzení obsáhlým výzkumem. I přesto ovšem teorie racionální volby nevyklučuje, že některá rozhodnutí nemusí projít dlouhým rozhodovacím procesem, a že především závisí na schopnostech těch, kteří je vytvářejí a také na informacích, které jsou teroristům dostupné. Není to tedy tak, že by teorie předpokládala, že teroristé vždy činí správná rozhodnutí, spíše zdůrazňuje, že teroristé při výběru svých cílů musí určitá rozhodnutí udělat (a to i v případě rozhodnutí

primitivních a rychlých) a ta jsou závislá na několika faktorech (Silke 2011: 50-52). Co se týče přímo terče teroristického útoku, Silke tvrdí, že jeho výběr závisí na faktorech následujících:

„1. **Ideologie**

2. **Vnitřní faktory**

- a) materiální zdroje (zbraně, peníze, atd.)
- b) lidské zdroje (počet členů, kvalita vůdců a členů)
- c) rozhodovací proces uvnitř skupiny

3. **Vnější faktory**

- a) ochrana terče útoku
- b) bezpečnostní prostředí
- c) vnější názory a události
- d) povaha společnosti, v rámci které teroristé fungují“ (2011: 53)

Pro potřeby této práce je tedy očividně nutné uvést definici slova ideologie, kterou jsem převzala od A. Heywooda, který ji definuje jako „více či méně provázaný soubor idejí, které se stávají základem organizovaného politického postupu, ať už má tento postup stávající systém moci zachovat, pozměnit nebo svrhnout. Všechny ideologie tudíž: a) přicházejí s určitým zhodnocením stávajícího uspořádání, obvykle v podobě určitého ‚světového názoru‘, b) předkládají model nějaké žádoucí budoucnosti, nějakou vizi ‚dobré společnosti‘ a c) objasňují, jak by se politická změna mohla a měla přivodit“ (2005: 28).

Ideologie hraje při výběru terče útoku velkou roli především proto, že určuje, kdo je hlavním nepřítelem teroristické organizace a čeho chce skupina dosáhnout. Nejlépe se o ideologii jednotlivých organizací dá dozvědět skrze analýzu jejich prohlášení a publikací (Silke 2011: 52-53). Jako klíčový faktor označil ideologii i C. Drake, který tvrdí, že racionálně jednající teroristé si za terč útoku vyberou ten, který jim zajistí největší prospěch v dosažení jejich cíle. Dále uvádí, že na výběr terče mají vliv i další faktory jako zdroje skupiny, bezpečnostní prostředí a reakce společnosti na teroristické akce (1998: 54).

Vlivem ideologie na výběr terče útoku se ve své práci zabýval i Austin L. Wright. Ve své práci zkoumal, na jaké cíle se zaměřovaly teroristické skupiny s různou ideologií (nacionalistické/separatistické, sektářské, ultrapravicové, ultralevicové) mezi lety 1965-2005 a uvádí zde, že ultralevicové teroristické skupiny (mezi něž patřila i

Japonská rudá armáda) si za terče útoku vybírají v nejvíce případech bezpečnostní složky státu, tedy vojsko a policii (150 případů z 290 zkoumaných), poté civilisty (89 případů), následuje politické vedení (44 případů) a nejméně krajně levicoví teroristé útočí na konkurenční teroristické skupiny (7 případů z 290) (2013: 5).

Co se týče druhů terčů, na které teroristé útočí, existuje několik rozdělení. Již výše zmíněný Drake rozdělil terče do čtyř skupin – na symbolické, kde hlavním motivem útoku je podnícení reakce v psychologickém cíli a upozornění na teroristickou skupinu a jejich věc, funkční, jejichž zničením dojde k odstranění hrozby pro teroristickou skupinu, logistické, na které teroristé útočí kvůli poskytnutí či zabezpečení zdrojů skupiny a expresivní (1988: 9-13), které se stávají cílem útoku za účelem vyvolání nějaké emoce (Skoll 2008: 42). Dále mohou být terče rozděleny např. na již zmíněné bezpečnostní složky, politické představitele, civilisty a jiné teroristické skupiny (Wright 2013: 5), nebo jednoduše na civilní (soukromé osoby, náboženské osobnosti, podniky, dopravní sítě, školy a veřejné služby) a necivilní terče (politici, státní úřady, velvyslanectví, vojenská zařízení, policejní stanice, radnice) (Nemeth 2010: 30-31).

Terče teroristických útoků lze také dělit na tvrdé (hard) a měkké cíle (soft targets), se kterými budu pracovat i v této práci. Tvrdé cíle jsou často velmi dobře chráněné a tedy pro teroristy těžce dostupné, na druhou stranu představují strategicky významné objekty státu, kterými jsou vládní budovy, velvyslanectví či vojenské objekty a další (Krčílek 2012: 5). Jako měkké cíle lze označit „všechna místa s velkou koncentrací osob“ (Ministerstvo vnitra České republiky 2010: 3). Patří sem tedy turistické destinace, různé kulturní a sportovní akce, hypermarkety, letiště, elektrárny a jiné objekty (Ministerstvo vnitra České republiky 2010: 3-4). Toto rozdělení budu dále využívat ve své práci.

V dnešní době je problematičtější zaútočit především na velvyslanectví, protože některá z nich (především západních států) jsou velmi dobře opevněná a chráněná, dnes se ambasády i budují ve větší vzdálenosti od ulic, aby se snížilo riziko odpálení výbušnin umístěných v autech. Na útok na velvyslanectví je tedy potřeba vynaložit větší prostředky a úsilí, což může být pro některé teroristy odrazující, na druhou stranu mají velkou symbolickou hodnotu, která může být naopak atraktivní (Stratfor 2005). K zesílení ochranných opatření došlo v roce 1973 i na letištích po celém světě, a to instalací kovových detektorů, které měly snížit počet únosů letadel (mezi lety 1968-1972 došlo k 298 únosům) (Santifort, Sandler, Brandt 2012: 15). Tím se také staly

únosy letadel nákladnější a z toho důvodu se předpokládalo, že se teroristé zaměří na ty terče, na které nebudou muset vynaložit velké množství prostředků (Loužek 2009: 183).

Na druhou stranu jsou měkké terče poměrně vyhledávaným cílem teroristických útoků, a to převážně díky jednoduchosti jejich zasažení, jelikož nejsou nijak chráněny či zabezpečeny (Dugdale-Pointon 2005). Útok na civilisty také splňuje dva základní cíle teroristických akcí, a to šíření strachu a vyslání politického poselství. Právě útok na civilní osoby může vyvolat mnohem silnější emoce než útok na bezpečnostní složky státu, protože riziko úmrtí je považováno za součást jejich práce (Asal et al. 2009: 261).

Nyní bych se ráda zaměřila na vlastní výzkumnou otázku. Už při prvotní snaze rozdělit si teroristické útoky Japonské rudé armády na ty, které spáchala na začátku své existence a na ty, které provedla na konci své činnosti, narážíme na problém. Při zkoumání teroristických akcí JRA zjišťujeme, že útoky, ke kterým se JRA sama přihlásila nebo u kterých bylo prokázáno, že za nimi skupina opravdu stála či se na nich podílela, se odehrály pouze během prvních šesti let existence skupiny, konkrétně mezi roky 1972-1977. Jednalo se o následující útoky, detailněji popsané výše v této práci - útok na letišti Lod (1972), únos letu 404 japonských aerolinií (1973), útok na ropnou rafinerii v Singapuru (1974), útok na francouzskou ambasádu v Haagu (1974), útok na švédskou a americkou ambasádu v Kuala Lumpur (1975) a únos letu 472 japonských aerolinií (1972) (Global Terrorism Database © 2009-2015).

Při útoku na letišti Lod (1972), při kterém zemřelo 26 osob, a který provedli tři členi Japonské rudé armády, byli jako terč útoku vybráni civilisté, ačkoliv se tak stalo neúmyslně. Lidová fronta pro osvobození Palestiny prohlásila, že skutečným terčem měli být přítomní policisté a celníci, ale že se civilisté dostali mezi předpokládaný cíl. Poté ovšem mluvčí PFLP dodal, že i přesto zastřelení civilisté nebyli nevinní, protože tím, že přistáli na letišti v Izraeli, uznali existenci tohoto státu, hlavního nepřítele Palestiny (Farrell 1990: 129, 142). Vůdkyně JRA Shigenobu prohlásila, že tímto útokem došlo k zahájení nové fáze světové revoluce (Farrell 1990: 145).

Další útok, únos letadla japonských aerolinií, se odehrál o rok později. Tohoto útoku se zúčastnil pouze jeden člen JRA a jeho terčem se opět stali civilisté, i když tentokrát žádný z nich nezemřel. Osamu Maruoka během únosu prohlásil, že hlavní příčinou tohoto útoku byl požadavek výkupného ve formě 4 milionu dolarů. JRA i PFLP byli rozzuřeni, že po útoku na letišti Lod vyplatila japonská vláda miliony dolarů pozůstalým po obětech útoku, když skutečnými oběti byli dle teroristů právě Palestinci (Farrell 1990: 149-152). Výkupné ovšem vyplaceno nebylo a krátce před

přistáním letadla na letišti v Damašku Maruoka prohlásil: „Naším skutečným nepřitelem je americký a japonský imperialismus a nikoliv ne tak nevinní němečtí občané... Nechceme vás zabít, ale na ukázkou zničíme toto letadlo. Až se letadlo zastaví, otevřou se nouzové dveře a všichni pasažéři musí do dvou minut opustit letadlo. Po dvou minutách odpálíme výbušniny v letadle. Pak budou všichni šťastní.“ (Farrell 1990: 152).

Následující útok, při kterém JRA opět spolupracovala s PFLP, se odehrál v roce 1974 a byl opět namířen proti měkkým cílům, tentokrát proti ropné rafinerii Shell a také proti civilistům, kteří byli vzati jako rukojmí. PFLP během incidentu prohlásila, že útok byl naplánován jako „pomsta za agresivní roli ropných společností a singapurské vlády proti Arabům obecně a také konkrétně proti Palestincům.“ (Farrell 1990: 155). Dále PFLP uvedla, že „operace představovala uskutečnění revoluční strategie zaměřené na oslabení imperiálních zájmů. Také se odehrála v době, kdy ropná společnost dodávala ropu imperialistickým loutkám v Saigonu, poté, co revolucionáři ve Vietnamu minulý říjen vyhodili do vzduchu saigonské zásoby ropy.“ (Farrell 1990: 155).

Po útoku na ropnou rafinérii se Shigenobu rozhodla o založení buňky v Evropě, konkrétně ve Francii, která byla vybrána proto, že se zde levicovým subjektům dostávalo poměrně velké svobody, hlavní město Paříž bylo plné lidí různých národností a v posledních letech se stalo oblíbeným cílem japonských turistů. V tomto období také došlo ke změně strategie JRA, která se chtěla více osamostatnit a nebýt tolik (hlavně finančně) závislá na PFLP. Velkým problémem se také začala stávat odlišná ideologie obou skupin, PFLP se převážně soustředila na nacionalistické cíle, kdežto JRA toužila po mezinárodní akci. Terčem útoků se dle získaných plánů skupiny měli stát převážně bohatí japonští obchodníci, za které mělo být následně vyplaceno výkupné, které by pokrylo náklady na nadcházející operace, dále velvyslanectví a různé firmy (Farrell 1990: 158-159).

Jejich následující útoky v letech 1974 a 1975 se dle plánů soustředily na tvrdé terče, konkrétně velvyslanectví – francouzské v nizozemském Haagu a švédské a americké v malajsijském Kuala Lumpur. Cílem první akce bylo zaplacení výkupného za rukojmí (které ovšem nakonec skupina nezískala) a v případě obou akcí skupina požadovala propuštění zadržených členů JRA. Tento požadavek byl úspěšný, díky čemuž se opět rozrostly řady skupiny o několik členů (Farrell 1990: 162-168). Při útoku na ambasády v Kuala Lumpur JRA uvedla, že cílem této akce byl „útok na japonský, americký a švédský imperialismus“ (Farrell 1990: 165).

Poslední útok, u kterého bylo potvrzeno, že za ním Japonská rudá armáda stála, se odehrál v roce 1977 a skupina se zde opět vrátila k měkkým terčům (civilistům) a únosům letadel. Požadavky ovšem byly stejné jako při dvou předcházejících útocích – výkupné ve výši 6 milionů dolarů a propuštění dalších členů JRA a jiných zločinců. Oba tyto požadavky byly splněny (Farrell 1990: 185-190).

Jelikož byla poslední akce JRA úspěšná a skupina díky ní získala velký obnos peněz a došlo i k posílení členské základny, dalo by se předpokládat, že JRA co nejdříve uskuteční další útok. Je proto velmi překvapivé, že během dalších 24 let existence nedošlo k žádným prokázaným teroristickým útokům spáchaných touto skupinou, což je velice specifický rys této organizace. Příčinu tohoto faktu je velice obtížné zjistit, jelikož je téměř nemožné dohledat nějaké materiály vysvětlující nečinnost skupiny v tomto období, Japonská rudá armáda také velmi zřídka vydávala jakákoliv prohlášení.

Jedním z vysvětlení, proč JRA dále neprováděla žádné teroristické útoky, může být fakt, že na konci 70. a na začátku 80. let došlo k vnitřním rozporům mezi členy, kdy část z nich pochybovala o schopnosti JRA provést větší akce bez pomoci jiných skupin. Dalším důvodem může být jedno z mála prohlášení skupiny z roku 1981, ve kterém Shigenobu uvedla, že zvažuje změnu strategie, protože ozbrojeným bojem, ačkoliv schopným uskutečnit mezinárodní revoluci, se vzdaluje od mas, které by měla skupina spíše vést. Toto rozhodnutí Shigenobu potvrdila o dva roky později, kdy prohlásila, že se JRA skutečně ozbrojeného boje vzdala, protože jim tento způsob boje bránil v získání nových členů a také jim snižoval veřejnou podporu (Farrell 1990: 196-199). Po tomto vyjádření by bylo pochopitelné, kdyby se JRA už žádných teroristických akcí nedopustila.

Zajímavé ovšem je, že pouhých pár měsíců po údajném odstoupení od násilného boje, Shigenobu v rozhovoru pro japonské noviny oznámila návrat k ozbrojenému boji kvůli neúčinnosti mírových metod (Farrell 1990: 199). Zde by se znovu dalo očekávat, že v blízké době skupina uskuteční nějakou teroristickou akci, opět se tak ovšem nestalo. Podobně silné prohlášení vydala Shigenobu v roce 1988, ve kterém řekla, že „v případě smrti 87letého císaře by měli japonští občané povstat a svrhnout 2600 let starou monarchii z důvodu její autoritářské a imperialistické ideologie“ (Slavin 1988). V této době, ani o rok později, kdy císař Hirohito skutečně zemřel, nedošlo k žádné teroristické akci ze strany Japonské rudé armády. Z 90. let už neexistují téměř žádné informace o činnosti JRA.

Přesto, že se v 80. a 90. letech minulého století JRA nepřihlásila k žádným útokům, je této skupině několik operací přisuzováno, i když neexistují relevantní důkazy podporující tato tvrzení. Například Globální databáze terorismu připisuje Japonské rudé armádě kromě výše zmíněných další čtyři útoky - únos letu 351 japonských aerolinek (1970) (© 2009-2015), za kterým ovšem stála Frakce rudé armády a nikoliv JRA, dva útoky v egyptské Káhiře (1981) (© 2009-2015), ke kterým se JRA nikdy nepřihlásila a ani neexistují důkazy, že by za těmito útoky skupina stála, a útok na klub pro americké vojáky v Neapoli (1988) (© 2009-2015), za který JRA také nikdy nepřevzala zodpovědnost.

Další útoky, ze kterých byla podezřívána Japonská rudá armáda, se odehrály v květnu 1986, konkrétně šlo o útoky na japonské, americké a kanadské velvyslanectví v Indonésii. V místnosti, odkud měly být odpáleny rakety použité na útoky na japonskou a americkou ambasádu, se našly otisky prstů Tsutomu Shiroakiho, člena JRA. Jak už jsem ovšem výše zmínila, Japonská rudá armáda se k útokům nikdy nepřihlásila, převzala za ně odpovědnost Protiimperialistická mezinárodní brigáda (Farrell 1990: 205-206). O rok později se odehrály podobné útoky na britské a americké velvyslanectví v Římě, ze kterých byli podezříváni jednotliví členi JRA, jako skupina se JRA k útokům opět nepřihlásila (Baudelaire 2011: 10). V ten samý rok ještě došlo na útok na americkou ambasádu v Madridu, za který opět převzala zodpovědnost Protiimperialistická mezinárodní brigáda (Farrell 1990: 208).

Co se dá tedy říci o výběru terčů Japonské rudé armády? Co se týče měkkých a tvrdých terčů, nebylo to tak, že by se skupina zaměřovala pouze na jeden typ. Ve čtyřech případech si za terč vybrala měkký terč - civilisty (ač jednou se tak stalo neúmyslně, kdy skupina zamýšlela zaútočit na bezpečnostní složky na letišti), ve dvou velvyslanectví, tedy tvrdé terče.

Je také jasné, že v případě JRA hrála ideologie skutečně velkou roli, jelikož si skupina vždy vybírala terče spojené s Japonskem či jinými „imperialistickými“ státy (velvyslanectví, ropné rafinerie, japonská letadla), což i potvrzovala ve svých prohlášeních (či v prohlášeních PFLP). Pokud bychom ovšem chtěli vycházet z údajů A. Wrighta o tom, že ultralevicové teroristické skupiny si nejčastěji za svůj terč vybírají bezpečnostní složky státu, Japonská rudá armáda se tomuto tvrzení naprosto vymyká. Na bezpečnostní složky (tedy policii, vojsko) Japonská rudá armáda nezaútočila ani jednou, ačkoliv to v jednom případě zamýšlela. Na druhém místě jsou dle Wrighta civilisté, na které se skutečně JRA v nejvíce případech zaměřovala, dále následuje

politické vedení, kam bych zařadila i velvyslanectví, která se stala druhým nejčastějším cílem JRA. Pokud bychom ovšem počítali i útoky, ke kterým se organizace nepřiznala, ale ze kterých byla obviňována, došlo by opět ke změně pořadí, politické cíle by se staly nejčastějším terčem JRA a ještě více by tak zamíchaly získanými daty od A. Wrighta. Na konkurenční teroristické skupiny JRA neútočila.

Určitý posun ve výběru terčů se dá pozorovat poté, co se JRA rozhodla odtrhnout od Lidové fronty pro osvobození Palestiny. Když ještě skupiny spolupracovaly a plánovaly útoky společně, zaměřovaly se vždy na měkké cíle (civilisté, ropná rafinerie), a to zřejmě z toho důvodu, že hlavním cílem PFLP bylo dostat svou věc do médií, což potvrdil i mluvčí skupiny po masakru v Izraeli (Farrell 1990: 142-143). Poté, co se Shigenobu rozhodla získat co největší nezávislost na PFLP, došlo ke změně výběru terčů skupiny, která se zaměřila na tvrdé terče – velvyslanectví. Příčinu této změny bych viděla ve faktu, že JRA nemohla skloubit své mezinárodní zájmy (provedení světové revoluce) s regionálními zájmy PFLP a chtěla se soustředit převážně na svoji věc.

Závěr

Dvěma hlavními cíli této práce bylo poskytnutí detailního rozboru ultralevicové teroristické skupiny Japonské rudé armády a zodpovězení výzkumné otázky týkající se racionality teroristických akcí této skupiny, přesněji zda lze během třicetileté existence JRA pozorovat nějakou změnu ve výběru terčů, na které organizace útočila.

V první části jsem popsala historii této skupiny včetně stručného formování japonského studentského levicového hnutí po druhé světové válce a další skupiny, které měly na vznik Japonské rudé armády velký vliv. Dále jsem se zabývala ideologií a organizací JRA, popsala jsem život a názory vůdkyně této skupiny, Fusako Shigenobu, která stála v čele Japonské rudé armády celých třicet let a byla její nejvýraznější postavou. Poté jsem popsala šest teroristických akcí, které skupina provedla ať už sama, nebo ve spolupráci s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny. Následoval popis vztahů mezi Japonskou rudou armádou a osobami a skupinami, se kterými JRA spolupracovala nebo s nimi měla specifické vazby. Jednalo se o Lidovou frontu pro osvobození Palestiny, se kterou JRA zorganizovala a provedla tři teroristické akce, o Iljiče Ramireze Sáncheze a Muammara Kaddáfího. V poslední části týkající se Japonské rudé armády jsem se zabývala současným stavem této organizace, kterou její vůdkyně Shigenobu v roce 2001 rozpustila a tím tak ukončila její činnost.

Ve výzkumné části své bakalářské práce jsem se zabývala racionalitou teroristických akcí Japonské rudé armády, cílem mé výzkumné otázky bylo zjištění, zda se JRA při výběru terčů svých teroristických útoků rozhodovala na základě racionality a zda šlo pozorovat nějakou změnu v jejich výběru. Zajímavé u této skupiny je, že ačkoliv existovala od roku 1971 do roku 2001, teroristické akce, u kterých bylo prokázáno, že se na nich JRA podílela, provedla jen mezi lety 1972-1977. Poté následovalo dvacet čtyři let nečinnosti, skupina nanejvýše vydala pár brožur či prohlášení, neprovedla ale žádný teroristický útok, ke kterému by se přihlásila, ačkoliv byla v 80. letech z několika útoků na velvyslanectví obviňována. Důvod tohoto chování zůstává stále záhadou, tento krok by byl pochopitelný, kdyby například skupina neměla potřebné finance pro zorganizování útoků, to ovšem nebyl případ Japonské rudé armády, která při poslední známé akci získala výkupné šest milionů dolarů.

Co se týče útoku na měkké a tvrdé terče, Japonská rudá armáda si v nejvíce případech (čtyřech z šesti) vybrala terče měkké, konkrétně letadla, civilisty a ropnou rafinerii, ačkoliv jednou se tak stalo neúmyslně, jelikož plánovala zaútočit na policisty a

celníky pracující na letišti v Tel Avivu. Ve dvou případech z šesti si jako terč útoku skupina vybrala velvyslanectví, konkrétně ambasády Francie, USA a Švédska.

Na základě těchto údajů lze říci, že si JRA skutečně vybírala terče na základě racionality, protože v nejvíce případech útočila na měkké terče, které jsou mnohem přístupnější než terče tvrdé, protože často nejsou na rozdíl od druhého typu nijak speciálně chráněny. Útok na měkké terče také dle Asala et al. vyvolává silnější emoce než útok na bezpečnostní složky státu, u kterých je riziko úmrtí vnímáno jako součást jejich práce.

Určitá změna ve výběru terčů se dá u Japonské rudé armády pozorovat po třetím útoku v roce 1974, kdy se Shigenobu rozhodla získat větší nezávislost na Lidové frontě pro osvobození Palestiny a soustředit se především na své mezinárodní cíle a ne na regionální a nacionalistické cíle PFLP. Po tomto prohlášení došlo ke změně terčů skupiny, která se od této doby začala soustředit na terče tvrdé, konkrétně velvyslanectví. Důvodem k této změně může být právě ideologie Japonské rudé armády, která se po odtržení od PFLP mohla naplno projevit. V případě této skupiny hrála ideologie velkou roli, při výběru terčů je vidět snaha o útok na západní imperialismus (velvyslanectví USA, Francie, Švédska, ropná rafinerie) či přímo Japonsko (japonská letadla), jehož vládu a státní zřízení chtěla JRA svrhnout. Důvodem změny může být také fakt, že JRA příliš netoužila útočit na civilisty, což může být patrné v prohlášení Shigenobu při rozpuštění skupiny, která se v něm omluvila za všechny civilní oběti.

Japonská rudá armáda byla organizace specifická v několika směrech. V první řadě již zmíněnou čtyřicetiletou nečinností po spáchání jejího posledního teroristického útoku v roce 1977, dalším specifikem byl fakt, že v čele organizace stála po celou dobu existence jedna osoba a ještě ke všemu žena, což není v případě teroristických skupin častý jev. O to překvapivější je tato situace i přes fakt, že ženy v rámci japonského levicového hnutí (a vůbec v rámci celé japonské společnosti) zastávaly spíše podpůrné funkce a neúčastnily se hlavního rozhodovacího procesu. Přesto se objevily výjimky v podobě Hiroko Nagaty či právě Fusako Shigenobu. Patricia G. Steinhoff tento jev vysvětlila tím, že tyto ženy pouze zastupovaly v tu dobu nedostupné muže (Gonzalez-Perez 2008: 76-78).

Co se týče výzkumu ohledně Japonské rudé armády, tato skupina stále nabízí spoustu prostoru k dalšímu zkoumání. Přínosné by určitě bylo zjištění více informací o tom, co skupina dělala v 80. a 90. letech, které by mohly pomoci objasnit důvody nečinnosti skupiny v tomto období. Domnívám se, že k tomuto cíli by mohly být

nápomocné materiály o JRA dostupné v japonštině, kterých bude jistě více než těch anglických. Zajímavé by také mohlo být srovnání Japonské rudé armády s jinými ultralevicovými teroristickými skupinami (např. s německou Frakcí rudé armády) a zjištění, zda mezi těmito skupinami existují nějaké společné znaky, či se od sebe, až na ultralevicovou ideologii, naprosto liší.

Summary

The detailed description of ultra-left terrorist group called Japanese Red Army and the examination of rationale behind and variation of their target choices were the two main aims of this bachelor thesis. In the first part of the work, I present a short study of ultra-left terrorism – specifically the definition of the term, types of ultra-left and its history. In the next part I focused on the Japanese Red Army. I described their history, ideology, organisation, its leader, their most infamous terrorist attacks, foreign relations and current status. The last chapter I applied the theory of rational choice on the group's choice of targets. In most cases the group picked soft target, which are not well-guarded. A variation in the target choice can be seen in the attacks after the JRA seceded from the Popular Front for the Liberation of Palestine. After the secession the group changed its focus to the hard targets. The ideology also played an important part, since the JRA attacked targets that were connected either to Japan or to other “imperialist” states.

Použitá literatura

A quick historical and contextual overview of JRA/PFLP: Declaration of World War by Masao Adachi (1971). *Revolutionary Student Movement Toronto* [online]. 2011 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: <https://rsmtoronto.wordpress.com/tag/japanese-communism/>.

ASAL, Victor H. et al. The Softest of Targets: A Study on Terrorist Target Selection. *Journal of Applied Security Research* [online]. 2009, 4(3), 258-278 [cit. 2016-05-05]. DOI: 10.1080/19361610902929990. ISSN 1936-1610. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19361610902929990>.

BASTL, Martin et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3797-3.

BAUDELAIRE, Eric. *The Anabasis of May, Fusako Shigenobu, Masao Adachi, and 27 Years without Images* [online]. 2011 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: https://issuu.com/ebaudelaire/docs/the_anabasis_libretto_eng_hd.

BECKER, Howard S. (ed.); RAGIN, Charles C. (ed.). *What is a case?: Exploring the foundations of social inquiry* [online]. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press, 1992 [cit. 2016-03-09]. ISBN 0521421888. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=vSNp2jtzCbEC&pg=PA167&lpg=PA167&dq=history+of+western+far+left+terrorism&source=bl&ots=ekAHxDhkuU&sig=B-TPEbXPyosRbGNFISOOOF89byAc&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi0q77gt7TLAhWB33IKHbazDxYQ6AEIZTAJ#v=onepage&q=history%20of%20western%20far%20left%20terrorism&f=false>.

BOX, Meredith; MCCORMACK, Gavan. Terror in Japan. *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus* [online]. 2004, 2 (6), 1-18 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://apjif.org/-Gavan-McCormack/1570/article.html>.

Carlos - Šakal. GREIG, Charlotte. *Největší géniové zločinu v dějinách*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Alpress, 2009, s. 249-253. ISBN 978-80-7362-702-7.

COMBS, Cindy C.; SLANN, Martin W. *Encyclopedia of Terrorism*. New York: Facts on File, 2002. ISBN 08-160-4455-4.

ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele* [online]. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 138 [cit. 2015-04-11]. ISBN 9788024729107.

DE LA CORTE IBÁÑEZ, Luis. *Logika terorismu*. 1. vyd. Praha: Academia, 2009. ISBN 9788020017246.

DERICHS, Claudia. Japan: "1968" - History of a Decade. GASSERT, Philipp; KLIMKE, Martin (eds.). *1968: Memories and Legacies of a Global Revolt* [online]. Washington DC, 2009, s. 89-94 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: http://www.ghi-dc.org/files/publications/bu_supp/supp006/bus6_089.pdf.

DOWSEY, Stuart (ed.). *ZENGAKUREN: Japan's Revolutionary Students* [online]. Berkeley: The Ishi Press, 1970 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: https://libcom.org/files/Zengakuren_all_processed.pdf.

DRAKE, C. J. M. *Terrorists' target selection* [online]. New York: St. Martin's Press, 1998 [cit. 2016-05-04]. ISBN 03-122-1197-X. Dostupné z: <http://www.palgraveconnect.com/pc/doifinder/view/10.1057/9780230374676>.

DRAKE, C. J. M. The Role of Ideology in Terrorists' Target Selection. *Terrorism and Political Violence* [online]. Londýn, 1998, **10** (2), 53-85 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: <http://bdi.mfa.government.bg/info/Module%2004%20-%20Diplomacia%20i%20sigurnost/doplnitelna%20literatura/The%20Role%20of%20Ideology%20in.pdf>.

DUNSTAN, Simon. *Blesková operace izraelských speciálních jednotek: útok na letiště Entebbe v roce 1976* [online]. 1. vyd. Praha: Grada, 2010 [cit. 2016-02-19]. Přepadové operace. ISBN 978-80-247-3402-6. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=aZs3OCqNhgAC&pg=PA8&lpg=PA8&dq=lidov%C3%A1+fronta+pro+osvobozen%C3%AD+palestiny&source=bl&ots=rifqYLPum5&sig=kq68s3601gmfEg->

[W8pad4fSLiFI&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiD94eTnYTLAhXGYZoKHWX5CBAQ6AEIUjAJ#v=onepage&q=lidov%C3%A1%20fronta%20pro%20osvobozen%C3%AD%20palestiny&f=false](http://www.historyofwar.org/articles/concepts_terrortargets.html).

DUGDALE-POINTON, Tristan. Terrorist Targets. In: *Military History Encyclopedia on the Web* [online]. 2005 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.historyofwar.org/articles/concepts_terrortargets.html.

Eisaku Sato - Biographical. In: *Nobelprize.org* [online]. 2016 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1974/sato-bio.html.

FARRELL, William R. *Blood and Rage: The Story of the Japanese Red Army*. 1. vyd. Lexington: Lexington Books, 1990. ISBN 0-669-19756-4.

FOLLAIN, John. *Šakal: Tajné války Iljiče Ramíreze Sáncheze zvaného Carlos alias Šakal*. 1. vyd. Brno: Jota, 2000. ISBN 80-721-7114-3.

FOX, Jim. 1642-1652: The Diggers and the Levellers. In: *Libcom.org* [online]. 2007 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://libcom.org/history/1642-1652-diggers-levellers>.

From Japan to Lebanon for Palestine: Fusako Shigenobu and the Children of the Revolution. In: *Read Opium* [online]. 2015 [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://readopium.com/2015/11/28/fusako/>.

GALLAGHER, Aileen. *The Japanese Red Army: Inside the World's Most Infamous Terrorist Organization*. 1. vyd. New York: The Rosen Publishing Group, 2003, 64 p. ISBN 08-239-3823-9.

GELNAROVÁ, Jitka. Socialismus. Marxismus. Komunismus. DOČEKALOVÁ, Pavla, ŠVEC, Kamil et al. *Úvod do politologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, s. 199-212. ISBN 978-80-247-2940-4.

GLASLOVÁ, Markéta. *Postavení žen v japonských firmách* [online]. Olomouc, 2013 [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://theses.cz/id/sca6ba/00177419-673374916.pdf>. Bakalářská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.

GONZALEZ-PEREZ, Margaret. *Women and terrorism: female activity in domestic and international terror groups* [online]. New York: Routledge, 2008 [cit. 2016-05-07]. ISBN 02-039-2655-2. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=GpsP22f2PGMC&pg=PA60&hl=cs&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false.

HASEGAWA, Kenji. In Search of a New Radical Left: The Rise and Fall of the Anpo Bund, 1955-1960. *Stanford Journal of East Asian Affairs* [online]. 2003, 3 (1): 75-92 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: <http://web.stanford.edu/group/sjeaa/journal3/japan2.pdf>.

HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 339 s. ISBN 80-868-6171-6.

HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-864-3295-5.

Hiroko Nagata. In: *LiquiSearch* [online]. © 2016 [cit. 2016-01-29]. Dostupné z: http://www.liquisearch.com/hiroko_nagata.

HOLMBERG, Ryan. Know Your Enemy: ANPO. In: *Art in America* [online]. 2011 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.artinamericamagazine.com/news-features/magazine/linda-hoaglund/>.

CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

ISSEROFF, Ami. Lod Airport Massacre. In: *Zionism & Israel* [online]. 2011 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://www.zionism-israel.com/dic/Lod_Airport_Massacre.htm.

Japan-U.S. Security Treaty: TREATY OF MUTUAL COOPERATION AND SECURITY BETWEEN JAPAN AND THE UNITED STATES OF AMERICA. In: *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. © 2014 [cit. 2016-01-29]. Dostupné z: <http://www.mofa.go.jp/region/n-america/us/q&a/ref/1.html>.

Japanese Red Army. In: *Global Terrorism Database* [online]. ©2009-2015 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=japanese+red+army&sa.x=0&sa.y=0&sa=Search>.

Japanese school system. In: *Tokyo International Communication Commitee* [online]. 2006 [cit. 2016-02-11]. Dostupné z: http://www.tokyo-icc.jp/guide_eng/educ/01.html.

JESTY, Justin. Tokyo 1960: Days of Rage & Grief: Hamaya Hiroshi's Photos of the Anti-Security-Treaty Protests. In: *MIT Visualizing Cultures* [online]. © 2012 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: http://ocw.mit.edu/ans7870/21f/21f.027/tokyo_1960/anp2_essay02.html.

KELMAN, Peter Gerald. *Protesting the National Identity: The Cultures of Protest in 1960s Japan* [online]. Sydney, 2001 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://ses.library.usyd.edu.au/bitstream/2123/2443/4/04chapter2.pdf>. University of Sydney.

KITANO, Ryuichi. Daughter of imprisoned Japanese Red Army leader talks about her mother. In: *The Asahi Shimbun* [online]. 2014 [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: http://ajw.asahi.com/article/behind_news/people/AJ201409010043.

KRČÍLEK, Pavel. STŘEDISKO BEZPEČNOSTNÍ ANALÝZY. *Místa koncentrace velkého počtu osob z hlediska jejich bezpečnosti aneb koncept „crowded places“ a jeho praktické využití* [online]. 2008 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: http://sbp.fsv.cuni.cz/SBP-254-version1-xwp_18.pdf.

LAQUEUR, Walter. *The new terrorism: fanaticism and the arms of mass destruction* [online]. New York: Oxford University Press, 1999 [cit. 2016-03-13]. ISBN

01-951-1816-2. Dostupné z:
<http://site.ebrary.com/lib/cuni/reader.action?docID=10279488>.

LOUŽEK, Marek. Ekonomie bezpečnosti - jsou teroristé racionální? *Politická ekonomie* [online]. 2009, (2), 177-193 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z:
<https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=polek&pdf=680.pdf>.

MAGNIER, Mark. Terrorists' 4 Daughters Share Their Life Secrets. In: *Los Angeles Times* [online]. 2001 [cit. 2016-02-12]. Dostupné z:
<http://articles.latimes.com/2001/jun/01/news/mn-5078>.

MAHDAL, Marcel. TAJNÝ PROJEV N. S. CHRUŠČOVA NA XX. SJEZDU KSSS O KULTU OSOBNOSTI J. V. STALINA (25.2.1956). *Moderní dějiny* [online]. 2011, 5. 4. 2012 [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/tajny-projev-n-s-chruscova-na-xx-sjezdu-ksss-o-kultu-osobnosti-j-v-stalina-25-2-1956/>.

MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903-3338-9.

MARSHALL, Peter H. *Demanding The Impossible: A History Of Anarchism* [online]. 4. vyd. Oakland: PM Press, 2010 [cit. 2016-03-28]. ISBN 978-1-60486-064-1. Dostupné z:
https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=QDWIOL_KtGYC&oi=fnd&pg=PP2&q=individualist+anarchism&ots=2kJDMWYpue&sig=Yhju3Yc7YnrAy-9fi2cPHwyL05E&redir_esc=y#v=onepage&q=individualist%20anarchism&f=false.

MCCURRY, Justin. Founder of Japan's Red Army in final appeal for freedom. In: *The Guardian* [online]. 2008 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z:
<http://www.theguardian.com/world/2008/dec/13/japan-fusako-shigenobu-red-army>.

MILLER, David (ed.) et al. *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2000. ISBN 80-85947-56-0.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Strategie boje proti terorismu pro léta 2010-2012: Opatření zaměřená na minimalizaci rizik a dopadů potenciálních teroristických útoků na území České republiky a proti zájmům České republiky v zahraničí* [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie-boje-proti-terorismu-2010_2012.pdf.

Movements of the "Yodo-go" Group. In: *National Police Agency* [online]. © 2011 [cit. 2016-01-29]. Dostupné z: <https://www.npa.go.jp/archive/keibi/syouten/syouten271/english/0302.html>.

Muammar al-Qaddafi Biography. In: *Bio* [online]. © 2016 [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <http://www.biography.com/people/muammar-al-qaddafi-39014>.

NEMETH, Stephen Charles. *A rationalist explanation of terrorist targeting* [online]. 2010 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://ir.uiowa.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1903&context=etd>. University of Iowa.

PAPPE, Ilan. *A History of Modern Palestine*. 2. vyd. New York: Cambridge University Press, 2006. ISBN 978-0-521-68315-9.

PARRY, Albert. *Terrorism: From Robespierre to the Weather Underground* [online]. New York: Dover Publications, 2006 [cit. 2016-02-06]. ISBN 04-864-4417-1. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=8JxPZmPNzuIC&pg=PA438&lpg=PA438&dq=count+jacques+senard&source=bl&ots=gYh2K4LFv4&sig=ix0dUY6kAVM61O1vY_lhNC2BGy8&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwja0NXRluPKAhVLC3IKHa4-BswQ6AEILjAD#v=onepage&q=count%20jacques%20senard&f=false.

Patterns of Global Terrorism 2002. [online] United States Department of State, 2003 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=fctqqlAnwp0C&pg=PA137&lpg=PA137&dq=the+japanese+red+army+numbers&source=bl&ots=GhVLzukVVn&sig=kx3z2n_3AAhL3oxGFIOHbH1a0yk&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiJ5v-

6qZvLAhXB83IKHXGMApk4ChDoAQgoMAI#v=onepage&q=the%20japanese%20red%20army%20numbers&f=false.

PFLP: Attack on Sa'adat will not pass without action. In: *Popular Front for the Liberation of Palestine* [online]. 2015 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://pflp.ps/english/2015/07/28/pflp-attack-on-saadat-will-not-pass-without-action/>.

RADA EVROPSKÉ UNIE. RÁMCOVÉ ROZHODNUTÍ RADY ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. Lucemburk, 2002 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0475&from=EN>.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7177-8.

SANTIFORT, Charlinda; SANDLER, Todd; BRANDT, Patrick. *Terrorist attack and target diversity: Change points and their drivers* [online]. Dallas, 2012 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: http://www.utdallas.edu/~tsandler/website/Terrorist_Attack_and_Target_Diversity_Complete.pdf. University of Texas at Dallas.

SHIGEMATSU, Setsu. *Scream from the Shadows : The Women's Liberation Movement in Japan* [online]. Minnesota: University of Minnesota Press, 2012 [cit. 2016-01-29]. ISBN 9780816680122. Dostupné z: <http://site.ebrary.com.ezproxy.is.cuni.cz/lib/cuni/reader.action?docID=10555672>.

Shigenobu declares end of Japanese Red Army. In: *The Japan Times* [online]. 2001 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.japantimes.co.jp/news/2001/04/16/national/shigenobu-declares-end-of-japanese-red-army/#.VsCAOfnhDIV>.

SILKE, Andrew. Understanding terrorist target selection. RICHARDS, Anthony; FUSSEY, Pete FUSSEY; Silke, Andrew (eds.). *Terrorism and the Olympics: Major event security and lessons for the future* [online]. New York: Routledge, 2011, s. 49-71

[cit. 2016-05-02]. ISBN 0-203-83522-0. Dostupné z: https://www.academia.edu/6062416/Understanding_terrorist_target_selection.

SKOLL, Geoffrey R. Toward a Theory of Terrorism: A Multidimensional Analysis. LARCHE, Rene A. (ed.). *Global terrorism issues and developments*. New York: Nova Science Publishers, 2008, s. 19-60. ISBN 978-1-60021-930-6. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=DvxoXsKaV18C&pg=PA42&lpg=PA42&dq=expressive+terrorist+target&source=bl&ots=f2gdLk_ZOb&sig=3T2kQFnLodi1IAqzmM0GiFtgjVo&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjUwsPI9cDMAhXDfhoKHU6qBqoQ6AEISjAI#v=onepage&q=expressive%20terrorist%20target&f=false.

SLAČÁLEK, Ondřej; TOMEK, Václav. *Anarchismus: svoboda proti moci*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2006. ISBN 80-702-1781-2.

SLAVIN, Stewart. Red Army calls on Japanese to overthrow monarchy. In: *UPI* [online]. 1988 [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://www.upi.com/Archives/1988/11/10/Red-Army-calls-on-Japanese-to-overthrow-monarchy/6972595141200/>.

SOULEIMANOV, Emil et al. *Terorismus: válka proti státu*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. ISBN 80-868-6176-7.

STEINHOFF, Patricia G. Death by Defeatism and Other Fables: The Social Dynamics of Rengo Sekigun Purge. SUGIYAMA LEBRA, Takie (ed.). *Japanese Social Organization* [online]. Honolulu: University of Hawaii Press, 1992, s. 195-225 [cit. 2016-03-06]. ISBN 0824814207. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=r-7G5BqG7MwC&pg=PA197&lpg=PA197&dq=tsuneco+superior+to+nagata&source=bl&ots=g6xEn7Nn9L&sig=9LZTXrJeX7FhHiPWTfdxNk3h_7w&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjbtuP11azLAhWkvnlKHSeYAswQ6AEIGzAA#v=onepage&q=tsuneco%20superior%20to%20nagata&f=false.

STEINHOFF, Patricia G. Hijackers, Bombers, and Bank Robbers: Managerial Style in the Japanese Red Army. *The Journal of Asian Studies* [online]. Association for Asian Studies, 1989, **48**(4): 724-740 [cit. 2015-12-13]. DOI: 10.2307/2058111. Dostupné z:

<http://www.jstor.org/stable/2058111>.

STEINHOFF, Patricia G. *Ideology, Identity, and Political Violence in Four Linked Japanese Groups* [online]. Montreal, 2015 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/3b0075c4-d1d9-4715-8d35-1601e784d61f.pdf>.

STEINHOFF, Patricia G. Interview: Dr. Patricia Steinhoff 1. In: *Néojaponisme* [online]. 2007 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://neojaponisme.com/2007/09/09/steinhoffpartone/>.

STEINHOFF, Patricia G. Shifting Boundaries in Japan's Criminal Justice System. HOOK, Glenn D. (ed.). *Decoding Boundaries in Postwar Japan: The Koizumi Administration and Beyond*. New York: Routledge, 2011, s. 206-231. ISBN 978-0-415-60044-6.

STEINHOFF, Patricia G. Three Women Who Loved the Left: Radical Women Leaders in the Japanese Red Army Movement. IMAMURA, Anne E. (ed.). *Re-imagining Japanese Women*. California: University of California Press, 1996, s. 301-324. ISBN 0-520-20262-7.

STRMISKA, Maxmilián. *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzivního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2755-X.

Tel Aviv Ben Gurion International Airport. *Tel Aviv Ben Gurion International Airport* [online]. © 2014 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.telaviv-airport.com/>.

Teorie racionální volby. In: *Institut politického marketingu* [online]. 2013 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/slovník/teorie-racionalni-volby>.

Terrorist Shigenobu loses appeal. In: *The Japan Times* [online]. 2010 [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.japantimes.co.jp/news/2010/07/17/national/terrorist-shigenobu-loses-appeal/#.Vr8kAfnhDIV>.

The American Occupation of Japan, 1945-1952. In: *Asia for Educators* [online]. 2009 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://afe.easia.columbia.edu/special/japan_1900_occupation.htm.

The Japanese Red Army. O'BALLANCE, Edgar. *Language of Violence: The Blood Politics of Terrorism*. California: Presidio Press, 1979, s. 147-162. ISBN 0-89141-020-1.

The Terrorist Attack Cycle: Selecting the Target. In: *Stratfor* [online]. 2005 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: <https://www.stratfor.com/analysis/terrorist-attack-cycle-selecting-target>.

The Terrorist Attack on Lod Airport: 40 Years After King Hussein Expresses Sympathy, the Government Considers the Death Penalty. In: *Israel State Archives* [online]. 2015 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://www.archives.gov.il/ArchiveGov_Eng/Publications/ElectronicPirsum/TerroristAttackLodAirport/.

TOYE, Afolabi Olaleye. *Basic Concept of Terrorism* [online]. Tbilisi, 2013 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.academia.edu/4046788/Terrorism>. International Black Sea University.

UN 101: There is no UN definition of terrorism. In: *Human Rights Voices* [online]. [2016] [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: http://www.humanrightsvoices.org/eyeontheun/un_101/facts/?p=61.

VAN HÜLLEN, Rudolf. *Definition und Dimension, Erscheinungsformen und Kernaussagen des Linksextremismus: Überlegungen zur Prävention von Linksextremismus (Teil 1)* [online]. Sankt Augustin: Konrad-Adenauer-Stiftung, 2012 [cit. 2016-03-14]. ISBN 978-3-942775-63-2. Dostupné z: http://www.kas.de/wf/doc/kas_31305-544-1-30.pdf?121015155907.

VÁVRA, Nikola. *Maoismus a marxismus leninismus, z marxismu se vyvinuvší ideologie* [online]. Brno, 2008 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/182355/fss_b/konecna.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Martin Bastl, Ph. D.

WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-864-7342-2.

What are the main threads of anarchist thinking? In: *Anarchy101 Q&A* [online]. 2010 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://anarchy101.org/115/what-are-the-main-threads-of-anarchist-thinking>.

WRIGHT, Austin L. *Terrorism, Ideology and Target Selection* [online]. Princeton, 2013 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: http://www.princeton.edu/politics/about/file-repository/public/Wright_on_Terrorism.pdf.

WRIGHT-NEVILLE, David. *Dictionary of Terrorism* [online]. 1. vyd. Cambridge: Polity, 2010 [cit. 2016-03-05]. ISBN 978-074-5643-014. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=ZgmXxoLHv8MC&pg=PA179&lpg=PA179&dq=tsuyoshi+okudaira&source=bl&ots=NvqADH0kVr&sig=drEYutu5_i8jBtQxuOOlceG_oss&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi5pv6_varLAhUCtRQKHQbkCV84ChDoAQgtMAQ#v=onepage&q=tsuyoshi%20okudaira&f=false.

ZALMAN, Amy. History of Terrorism: Where Did Left Wing Terrorism Go? In: *About News & Issues* [online]. 2007, 2014 [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://terrorism.about.com/od/originshistory/a/LeftWingTerror.htm>.

ZIEVE, Tamara. This Week In History: The Lod Airport Massacre. In: *The Jerusalem Post* [online]. 2012 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Features/In-Thespotlight/This-Week-In-History-The-Lod-Airport-Massacre>.

Zemřel George Habáš, zakladatel Lidové fronty pro osvobození Palestiny. In: *Eretz.cz* [online]. 2008 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://archiv.eretz.cz/?p=1935>.

ŽALOUDEK, Karel. *Encyklopedie politiky*. 3. vyd. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-727-7209-0.